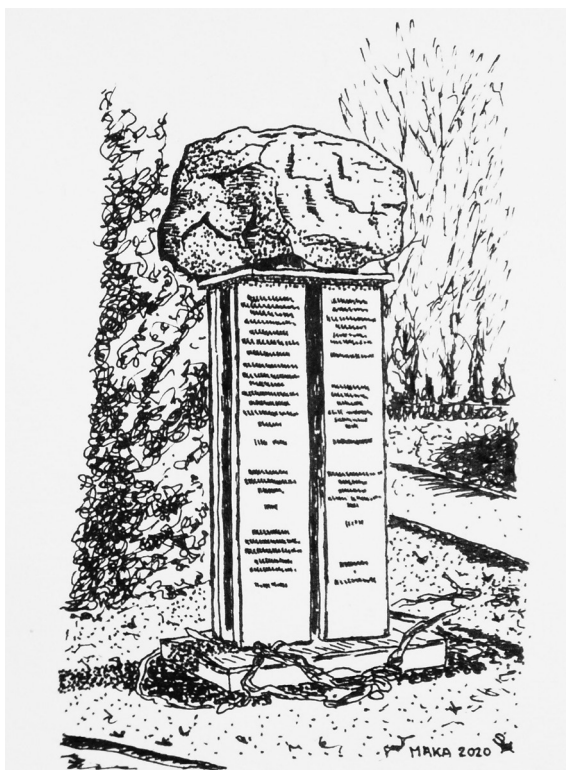

Zastupitelstvo městysu Spálova se po 75 letech zasloužilo o nový „**Památník obětem II. světové války**“, který zdobí prostranství u školy. Symbolické vyjádření tvoří šest ocelových nosníků složených do římské číslice II umístěné na betonovém podstavci. Nahoře je položen balvan horniny z jakubčovického lomu. Ocelové nosníky jsou popsány citáty od známých osobností. Autorem památníku je mladý sochař Jakub Orava z Klokočůvku. Finanční hodnota díla je 459 800,-Kč.

(Perokresba: Martin Kantor, květen 2020)

Ročník XXXV./2020, č. 1–2

16. června 2020

Oderské vrchy

VLASTIVĚDNÝ ZPRAVODAJ

SPÁLOV 2020

ODERSKÉ VRCHY, vlastivědný zpravodaj – Vychází v nepravidelných intervalech v počtu dvou dvoučísel (případně jednoho čtyřčísla) do roka v nákladu 350 výtisků. – Vydává Vlastivědný kroužek Oderských vrchů ve Spálově, okres Nový Jičín, PSČ 742 37. Redakční kruh: Mgr. Jarmila Mazáčová, Ing. Josef Vlček, Mgr. Miroslav Richter a Ing. Martin Kantor, řídí **Mgr. Jaroslava Šustková, Spálov 142**, tel. domů 556 729 705, e-mail: oderskevrchy@email.cz. – Na tento email, pokud můžete, přihlašujte a odhlašujte: Oderské vrchy – Jazyková úprava: Mgr. Jarmila Mazáčová. – Běžný účet u České spořitelny, a.s., Okresní pobočka Štefánikova 13, Nový Jičín, účet číslo 1766110339/0800. – Tisk: Tiskárna KAEM TISK s.r.o., Sportovní 481, 742 01 Suchdol nad Odrou, tel.: +420 556 736 999, e-mail: info@kmtisk.cz. Roční předplatné 180 Kč, poštovné a balné 50 Kč, při dodatečném vyžádání odběru poštovné a balné 60 Kč, za dvě dvoučísla. ***Pokud Oderské vrchy neplatíte šekem, ale převodem z účtu, uvádějte vždy variabilní symbol, ať přesně víme, kdo zaplatil. Děkujeme.***

Moudra potvrzená životem:

1. Moudrost přichází s věkem stejně jako demence, ale nikdy nevíte, co bude rychlejší.
2. Šťěstí je, když jsou všichni Tvoji blízcí zdraví. Všechno ostatní se dá opravit, vyhodit nebo koupit.
3. Krásná tvář zestárne a štíhlé tělo se změní. Krásná duše bude ale napořád krásnou duší.
4. Vnoučata jsou odměnou za to, že jsme ve vypjatých chvílích nezabili vlastní děti.
5. Jedno z největších požehnání má jméno BABIČKA.

Obsah

XXXV. ročníku Oderských vrchů

Šustková J., Kašpar P. st.:	Hilbrovice (Amerika), osada obce Lipné.....	1–11
Šustková J.:	Helfštýnské etudy.....	11–21
Vlček J.:	Československé legie a legionáři na Spálovsku (pokračování)	22–26
Vlček J.:	Počasí v oblasti Oderských vrchů v roce 2019.....	27–32
Maršálek J.:	Kronika školy v Luboměři v letech 1915 – 1919.....	33–46
Kolektiv autorů:	Rodopisná kronika a záznamy obcí Spálov a Luboměř.....	47–60

Citáty

**„V tomto okamžiku
stojíme a stojíte i vy
v otevřeném boji s
německým na-
cismem, jemuž jsme
my v zahraničí vy-
hlásili válku
jménem
československého
národa. Nebudete a
nejste osamoceni,
válka nepřestane,
dokud tento režim
nepadne a dokud
odpůrce nebude
poražen na hlavu.“**

EDVARD BENEŠ
BBC 19. ZÁŘÍ

**„Jen mrtví viděli konec
války; jen mrtví vědí co
to znamená žít.“**

PLATÓN

**„Nevím, čím se
bude bojovat ve třetí
světové válce, ale ve
čtvrté to budou
klacky a kameny.“**

ALBERT EIN-
STEIN

**„Dum spiro, spero... -
Dokud dýchám,
doufám... Heslo za-
jatých anglických
zpravodajců za II.
světové války.“ —
MARCUS TULLI-
US CICERO**

**„Británie a Francie
měly na vybranou
mezi válkou a
hanbou. Zvolily
hanbu. Budou mít
válku.“**

WINSTON
CHURCHILL

**„Válka je hrozná,
nepřípustná, ale
ještě hroznější a
nepřípustnější je
otroctví.“**

KAREL ČAPEK

**DĚKUJEME A
NEZAPOMENEME !!!**

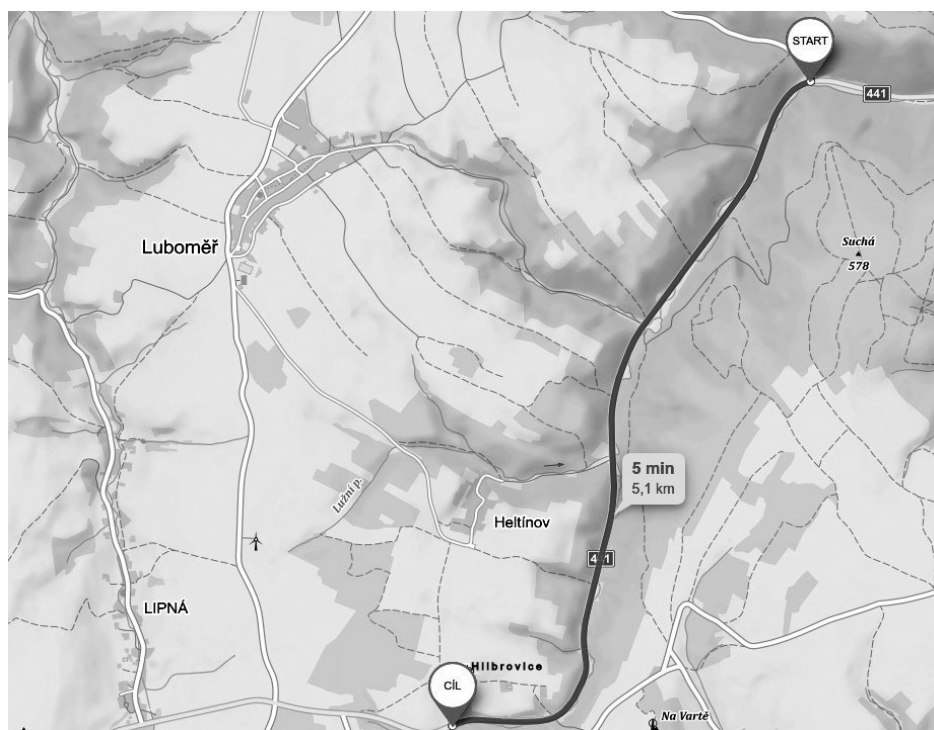
ODERSKÉ VRCHY

vlastivědný zpravodaj Spálova a okolí

Hilbrovice (Amerika), osada obce Lipná – pohledy do minulosti

Jaroslava Šustková a Pavel Kašpar st.

Pokud pojedete z Oder do Potštátu po silnici II. třídy č. 441, minete křižovatku Potštát - Spálov (viz „Start“) a po ujetí vzdálenosti 5,1 km se dostanete k polní cestě (viz „Cíl“), vedoucí do osady obce Lipná - Hilbrovice. Obyvatelé regionu i turisté osadu znají podle jejího pomístního názvu Amerika (někdy Nová Amerika). Ten vznikl jako metafora velké vzdálenosti osady od okolních obcí („jako do Ameriky“), jakož i obděláváním nové půdy - podobně jak ji obdělávali vystěhovalci v Severní Americe¹. Vraťme se v tomto článku do dávné minulosti a hledejme osídlení dnešních Hilbrovic i osadníky, kteří tam hospodařili.

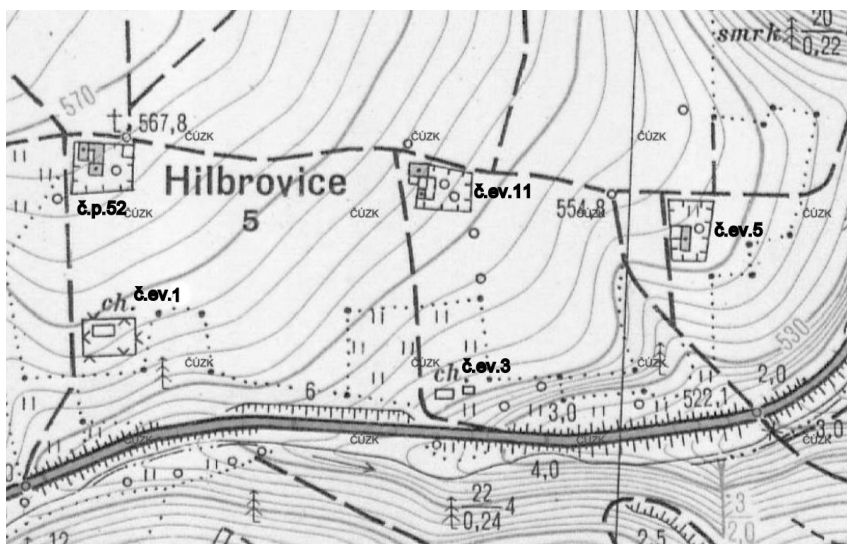

2020, výřez části Spálovska a Lindavska - poloha osady Hilbrovice. mapy.cz

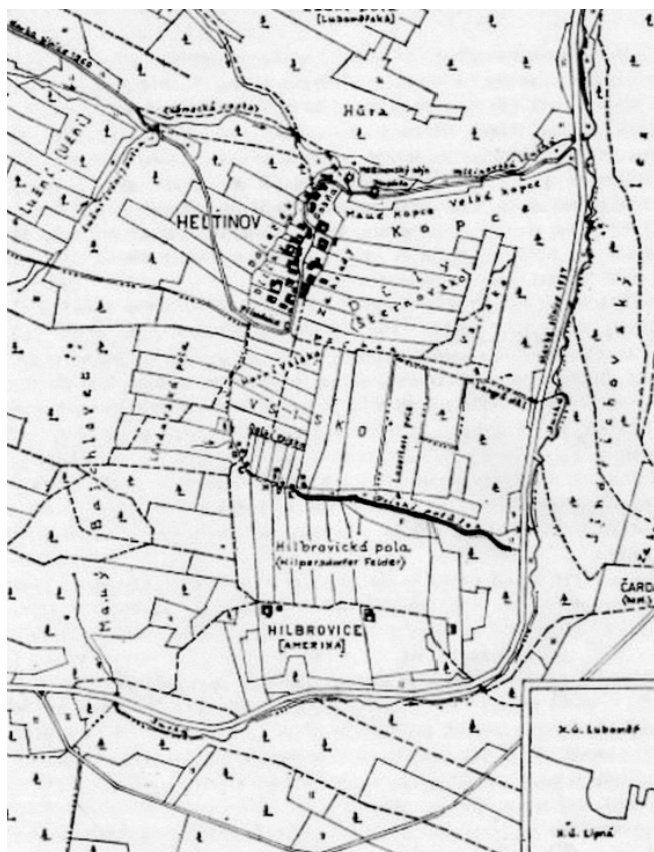
Vydáte-li se uvedenou polní cestou na prohlídku současných Hilbrovic, naleznete zde šest staveb - tři zděné objekty (na turistické mapě s označením RD č. p. 52 a dva s označením ev. č. 11, ev. č. 5) a tři chaty (s označením CH ev. č. 4, CH ev. č. 1 a CH ev. č. 3). Z přiložené topografické mapy se dovídáme, že zděné objekty - zřejmě původní selské usedlosti, existovaly i v roce 1952, avšak mimo usedlost s čp. 52 již neměly svá původní popisná čísla. Chata s ev. č. 4 v roce 1952 ještě nebyla postavena.

2020 Hilbrovice – detail osady s uvedením současného označení domů, mapy.cz

Topografická mapa S-1952, výřez s osadou Hilbrovice, cuzk.cz

Mapa F. Šustka a Ing. A. Ondřeje z výzkumu zaniklé středověké osady u Heltínova na Spálovsku. Všívký potůček je znázorněn tučně. Zdroj: Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín č. 37

Hilbrovice (Hilbersdorf). III. vojenské mapování. Přiřazení popisných čísel čp. 48, 49 a čp. 52 selským usedlostem. Na mapě je viditelná stará cesta mezi Potštátem a Jindřichovem (Dobešovem) se zakresleným hostincem „Na Čardě“ (viz W.H.) i polní cesta mezi Hilbrovicemi a Heltínovem (Schertzdorf). Historický ústav Akademie věd ČR

Území na dnešní hranici katastrů Luboměře a Lipné bylo podle spálovského historika a učitele Františka Šustka osídleno již ve středověku. V roce 1547 zde zanikla osada, v moravských zemských deskách zapsána jako pustá ves „Heltvínov“². František Šustek na základě archeologického průzkumu specifikoval její polohu do mělkého údolí „Vsviskového potůčku“ (viz příložená mapka), který protékal hranicí obou katastrů.

Čeští poddaní spálovského statku z Luboměře, kteří získali pole na severní straně „pustého Heltínova“³ je pojmenovali „Vsisko“ a němečtí poddaní z Lindavy, kteří získali jižní část pusté vsi, nazývali pozemky „Hilpersdorfer Felder“ (Hilbrovická pole).

Do 60. let 19. století zůstalo toto území neobydleno. Přibližně v letech 1865 až 1875 se zde objevili první osídlenci, zakládají osadu „Hilbersdorf“ (Hilbrovice) se třemi selskými usedlostmi s popisnými čísly 48, 49, 52 a zúrodnují zde pozemky na katastru obce Lindavy (Lipné).

1. Viz Šustek František: *Místní a pomístní jména v Heltínově a okolí. Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín č. 38.*

2. Německy se tato ves nazývala Hilpersdorf. V 16. století došlo k oddělení spálovského statku od potštátského panství a tím také k rozdělení plužiny pustého Heltínova.

3. Podle Františka Šustka založil v roce 1719 spálovský pán Karel Ferdinand Schertz novou ves „Schertzdorf“ (česky Heltínov) v místě o 500 m severněji od „pustého Heltínova“, v příkrém svahu cesty vedoucí do údolí Lužního potoka k heltínovskému mlýnu.

Selská usedlost čp. 48 (ev. č. 11)

Hilbrovice 2020. Dům č. ev. 11 - bývalá selská usedlost čp. 48. Foto Jaroslava Šustkové

V první polovině 60. let 19. století osídlili selskou usedlost čp. 48 (výměra půdy cca 5,32 ha) Ignatz Demel (*30. 11. 1833, Spálov), syn Antona Demla ze Spálova, čp. 55, s manželkou Antonií (*4. 3. 1848, Lindava) - nejstarší dcerou bednáře Franze Wagnera z Lindavy, čp. 3. V roce 1869 s nimi usedlost sdílela matka Antonie Demel - vdova Karolina Wagner (*1818) a mladší sestry Antonie - Karolina (*1854) a Anna (*1854).

Provozovali zde společně polní hospodářství a chovali rovněž krávu a dvě kozy. Když manžel Antonie Demel - Ignatz Demel zemřel, Antonie se v roce 1877 po druhé provdala za svobodného nádeníka z polního hospodářství v Heřmánkách u Potštátu Johanna Alku nst.⁴ (*18. 5. 1850, Heřmánky, čp. 5). V letech 1878 - 1904 hospodařili na hilbrovické usedlosti, přičemž s nimi společně bydleli syn Antonie z 1. manželství Franz Demel (*1870, Lindava čp. 48) a děti z 2. manželství - syn Johann Alka, st. (*1878, Lindava čp. 48) a dcera Josefa Alka (*1880, Lindava čp. 48).

V roce 1904 se Johann Alka, st. oženil s Marianou, dcerou tesaře Valentína Voldana z Partutovic a otec Johann Alka nst. mu předal do vlastnictví usedlost čp. 48.

Měli spolu čtyři děti, tři syny Franze (*1906, Lindava čp. 48), Josefa (*1909, Lindava čp. 48), Johanna (*1912, Lindava čp. 48) a dceru Marii

*Jindřichov 1939. Svatební fotografie Johanna Alky, ml. a Otilie Dreslerové.
Nalevo od Johanna Alky, ml. je jeho otec Johann Alka, st. Archiv Marie Šindlerové*

(*1916, Lindava čp. 48). V roce 1946 byl syn Johanna Alky, st. - Johann Alka, ml. (*1912) majitelem usedlosti společně s manželkou české národnosti z Jindřichova - Otilií, rozenou Dresslerová (*1911, Jindřichov). Společně s nimi bydlela jejich dcera Marie (*1940, Lindava čp. 48) i otec - výměnkář Johann Alka, st. Protože šlo o smíšené manželství, nebyli vysídleni, ale polovina majetku jim byla zkonfiskována⁵. Johann Alka ml. později přenechal usedlost vnučce Mileně, která se provdala za Jiřího Andryse.

Milena Andrysová je současnou majitelkou usedlosti.

Hilbrovice 2020. Dům č. ev. 5 - bývalá selská usedlost čp. 5. Foto Jaroslava Šustkové

Selská usedlost čp. 49 (ev. č. 5)

Nejmenší hilbrovickou selskou usedlost čp. 49 (výměra půdy cca 2 ha) osídlil okolo roku 1865 domkář, pocházející z Jindřichova - Vincenz Seiderberger⁶ (*1842, Jindřichov čp. 40 / †1919, Jindřichov čp. 13) s manželkou Theresií (*1825, Partutovice čp. 57), dcerou Jakuba Bláhy. Měla s sebou syna Jozefa Hübnera (*1862, Partutovice čp. 57), pravděpodobně z 1. manželství z roku 1857 s domkářem Jozefem Hübnerem st. (*1817, Partutovice). Pro obživu chovali 1 krávu. V roce 1890 obýval usedlost už jen syn Jozef Hübner s manželkou Francziskou, dcerou Ferdinanda Schroma

z Partutovic a Aloisie Král z Barnova. V roce 1900 se majitelé usedlosti změnili - stali se jimi Franz Schromm z Dobešova (*1875, Dobešov čp. 30) s manželkou Francziskou (*1874, Jindřichov čp. 1), dcerou domkáře Jozefa Rypara, do června 1898 v Jindřichově a později v Lindavě. Bydleli zde společně se svými dětmi: synem Franczisky Schromm-Rudolfem Ripperem⁸ (*1882, Jindřichov), dcerou Adelheid Schromm (*1900, Lindava čp. 49) a Klárou Král, babičkou Franczisky Schromm.

*Jindřichov 1947. Svatební fotografie Vincenze Krále, ml. a Marie Ditrichové.
Nalevo od Vincenze Krále, ml. je jeho otec Vincenz Král, st.. Archiv Marie Šindlerové*

V letech 1907 až 1946 byli jako majitelé usedlosti čp. 49 uváděni Vincenz Král, st. (*1881, Jindřichov čp. 36) a manželka Anna (*2. 7. 1882, Spálov čp. 100 / †1946), dcera Leopolda Haubelta a Mariany Ondřejové. Bydlely s nimi jejich děti: Anastázie (*1902, Spálov), Ottilie (*1909, Lindava) a Vincenz (*1913, Lindava). Syn Vincenz Král ml. se přiznal a odstěhoval v roce 1947 do Jindřichova. Od Vincenze Krále ml. koupil usedlost Josef Juřica z Valašska a jeho žena Žofie, rozená Náglová z Heltínova. Když v roce 1931 zemřela, bydlela zde Hedvika Šromová, pravděpodobně potomek Franze Schromma z Dobešova. Nyní bývalou usedlost vlastní Věra a Jiří Šindelářovi, bydlí a pracují v Ostravě a usedlost používají jako rekreační chatu s tím, že zde budou trvale bydlet.

*Hilbrovice 2020.
Dům a bývalá selská
usedlost čp. 52.
Foto:
Jaroslava Šustková*

4. Podle vyprávění luboměřského písmáka Rudolfa Míka Johann Alka st. našel při orbě na svém pozemku střepy keramiky pocházející ze zaniklé osady „pustý Heltínov“.
- Johann Alka st. zemřel 5. 5. 1938 v 88 letech.
5. Osudy rodiny Johanna a Otilie Alka jsme po roce 1946 podrobněji nesledovali.
6. Zemřel jako ovdovělý obecní žebrák.
7. Jejimi rodiči byli Franz Král z Barnova a Klára, rozená Koder z Luboměře p. Strážnou (Liebenthal).
8. Rudolf Ripper - nevlastní syn Franze Schromma.
9. Manželům Demelovým zde 8. srpna roku 1899 zemřel 7denní syn Franz a 16. března roku 1902 opět 2letý syn Josef. Za domem proto otec Franz Demel nechal postavit vysokou zděnou kapličku jako poděkování za život dalšího syna Aloise.
10. Alois Demel se přiznal do Bohuňovic, kde s manželkou vychovali několik dětí a jeho vnučka Jitka se stala starostkou obce Bohuňovice.
11. Žofie Kunzová, dcera Viléma a Anny Bartošových, prožila dětství v nedalekém hostinci „Na Čardě“, který postavil její otec Vilém Bartoš.
12. Rodiče Emila Kunze byli Karl Kunz, někdy Kunze (*1826, Vítkov čp. 210, německá obcovací řeč), panský sluha na zámku ve Spálově (majitel domku čp. 93 v Luboměři) a Theresia, dcera národního luboměřského učitele Františka Seidla a Barbary, rozené Svolenský. Jeho prarodiči byli revírník ve Vítkově Johann Kunze a Rosálie, rozená Filipp z Vítkova.
13. V roce 1909 vystudovala obor všeobecného lékařství na lékařské fakultě ve Vídni a na Potštátsku pak vykonávala nehonorovanou lékařskou praxi. V regionu byla známá jako lékařka chudých.

Selská usedlost čp. 52

Největší selská usedlost čp. 52 si zachovala své popisné číslo, měla největší pozemkovou výměru cca 8,54 ha. Její založení spadá do let 1874 - 1876, kdy se zde usadili manželé Johann Draber (*1842, Lippein čp. 8), pocházející z obce Lipiny nedaleko Šternberku a Antonia (*1848, Lindava čp. 3), dcera rolníka Franze Wagnera z Lindavy a Kláry, rozené

*Hilbrovice 2020. Památná kaplička
u domu čp. 52. Foto Jaroslava Šustková*

vy, 1 tele, 2 vepře a 1 sele. Rodina Wagner měla 1 krávu a 1 jalovici. V roce 1898 byl jako majitel usedlosti čp. 52 uváděn Franz Demel (*11. 4. 1870, Lindava čp. 52 - syn majitele usedlosti čp. 48 v roce 1869 Ignatze Demela a Antonie, rozené Wagner z Lindavy), s manželkou Filomenou

*Potštát 1952. Svatba Marie Kunzové
s Františkem Šindlerem.
Sedící MUDr. Marie Desfours -
Walderode s pověstným psíkem
Pukkim. Archiv Marie Šindlerové*

Kuttler z Větrčovic. Měli pět dětí: Franze (*1870, Lindava čp. 35), Marii (*1873, Lindava čp. 35), Aloisii (*1876, Lindava čp. 52), Christinu (*1878, Lindava čp. 52) a Aloise (*1880, Lindava čp. 52). Usedlost s nimi sdíleli manželé Franz Wagner (*1835, Lindava čp. 5) a Aloisie Wagner, rozená Pollak (*1833, Lindava čp. 47) s dětmi Josefem (*1861, Lindava čp. 47), Johannem (*1870, Lindava čp. 9) a Aloisií (*1868, Lindava čp. 10). V letech 1880 -1890 odpovídal velikosti usedlosti počet chovaného dobytka. Rodina Draber chovala: 1 býčka, 2 krávy, 1 tele, 2 vepře a 1 sele. Rodina Wagner měla 1 krávu a 1 jalovici. V roce 1898 byl jako majitel usedlosti čp. 52 uváděn Franz Demel (*11. 4. 1870, Lindava čp. 52 - syn majitele usedlosti čp. 48 v roce 1869 Ignatze Demela a Antonie, rozené Wagner z Lindavy), s manželkou Filomenou (*25. 9. 1864, Veselí čp. 28) - dcerou Josefa Münstera a Rosiny Lehmann, oba z Veselí (Wessiedel). V roce 1902⁹ se jim narodil syn Alois Demel¹⁰ (*8. 4. 1902, Lindava čp. 52), který přivedl usedlost na buben, prohýřil majetek (měl rád koně i „holky“) a dům nakonec v roce 1922 prodal v dražbě Klevarovi - říkalo se mu Valchař, ale jeho žena se bála v domě bydlet, protože tam tábořili potulní cikáni. Proto Klevar prodal dům v dražbě Žofii Kunzové¹¹, rozené Bartošové (*1882, Jindřichov čp. 78) - vdově po Emilu Kunzovi¹² (*1872, Luboměř čp. 93). Emil a Žofie Kuncovi měli syna Richarda (*28. 1. 1908,

Luboměř čp. 14) a dceru Žofii (*23. 10. 1910, Luboměř čp. 14). Richard Kunz se oženil se Žofií Bláhovou z Jindřichova (*14. 11. 1911) a do tohoto manželství se na usedlosti čp. 52 v Hilbrovicích narodila 8. srpna roku 1932 její současná majitelka Marie Kunzová a 11. listopadu 1936 její mladší sestra Emilie.

Richard Kunz byl od 11. 11. 1946 do 15. 9. 1947 dočasným správcem hospodářské usedlosti čp. 33 v Lindavě, neboť původní majitelé Rudolf a Marie Sommer byli 20. 8. 1946 odsunuti transportem do Bavorska, ale věřili, že se politická situace změní a oni se do dvou let na svou rodnou usedlost v Lindavě vrátí. Marie Kunzová se 22. listopadu roku 1952 provdala za Františka Šindlera (*6. 3. 1929, Partutovice čp. 33 / †12. 5. 2019). Svatbu měli v kostele sv. Bartoloměje v Potštátě a vzácným hostem na svatbě byla hraběnka MUDr. Marie Desfours-Walderode¹³ (*18. 7. 1880, Potštát / †13. 3. 1963). Šindlerovi měli velké hospodářství, chovali krávy, koně a prasata, po kolektivizaci pracovali až do důchodu v n. p. Optimit Odry.

S manželem Františkem prožili 67 let společného života. Ten o své ženě říkával, že je pilířem „Ameriky“. Na závěr tohoto příběhu mohli čtenáři zaznamenat, že původní osada Hilsbersdorf, založená rodinami německé národnosti v 60. - 70. letech 19. století, změnila do roku 1946 vlivem spolužití s okolním českým prostředím (vesnice Luboměř, Jindřichov, Partutovice) své národnostní složení. Rodiny Hilbrovic, až na jednu smíšenou rodinu (usedlost čp. 48 Jana Alky, *1912) byly celé české, a tak se jich v roce 1946 nedotklo vysídlování obyvatel, jako tomu bylo u domovské německé obce Lindavy.

Poděkování:

Naše díky patří paní Marii Šindlerové, majitelce, narozené na usedlosti čp. 52, za poskytnuté informace a podklady.

Použité zdroje:

Šustek František: Místní a pomístní jména v Heltinově a okolí. Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín, č. 38, str. 38-46.

Šustek František: Zaniklá středověká osada u Heltinova na Spálovsku. Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín, č. 37, str. 5-9.

Šustek František: Pomístní názvy v Oderských vrších. Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín, č. 45, str. 3-17.

Šustek František, Krejčířík Alois:

Osídlení obce Lipné (Lindavy) v letech 1945 - 1948. Oderské Hory, ročník II. 1948 - 49, str. 35-37, str. 66-74, str. 106, 107.

Mík Rudolf: Okolí naší vesnice Luboměř v roce 1932, Hilpersdorf - str. 5.

Kašpar Pavel st.: Zaniklý výletní hostinec „Na Čardě“ nad Jindřichovem. Oderské vrchy, 2019, č. 1 - 2, str. 1 - 12.

Sčítací operáty 1869, 1880, 1890, 1900, 1910, 1921 obcí Lipná, Jindřichov, Luboměř, Spálov, Partutovice, Heřmánky u Potštátu. Soka Přerov.

Rodné a oddací matriky obcí Lipná, Jindřichov, Luboměř, Spálov, Heřmánky u Potštátu. ZA Opava, pobočka Olomouc.

Audio záznam (rok 2010, Hilbrovice) paní Marie Šindlerové s Květoslavem Wiltschem. Archiv Květoslava Wiltsche.

www.cuzk.cz, www.mapy.cz, www.archivnimapy.cuzk.cz.

HELFŠTÝNSKÉ ETUDY

J. Šustková

1. Helfštýn

Helfštýn (Helfštejn, německy Helfenstein) je dnes udržovaná a na muzeum přebudovaná zřícenina šlechtického hradu na střední Moravě

u Lipníka nad Bečvou. Původně nevelký hrad s plášťovou zdí a hradním příkopem byl vystavěn pravděpodobně v poslední čtvrtině 13. století. Jeho zakladatelem a prvním majitelem byl slezský šlechtic Fridrich (Friduš) z Linavy. Tento šlechtic se zdá být dodnes spornou osobností. Historikové o něm předpokládají, že nejen bezprávně uchvátil (snad za bezvládní po smrti Přemysla Otakara II. roku 1278) část cizího pozemkového vlastnictví pánů z Drahotuš, ale také zneužíval strategické polohy hradu Helfštýna na významné cestě Moravskou branou k loupežení.

Stavební úpravy ve větším měřítku provedli až páni z Kravař a na přelomu 14. a 15. století přestavěli hrad na gotickou pevnost. Husitské války a potom války česko – uherské odsoudily hradní pevnost téměř k zániku. Roku 1474 koupil hrad Vilém z Pernštejna. Nový majitel zahájil velkorysé stavební úpravy, během kterých bylo zdokonaleno opevnění a postaveno nové předhradí. Helfštýn se stal součástí největšího šlechtického majetku na Moravě a v Čechách. Zároveň se stal vojenským centrem, ve kterém Pernštejnové shromažďovali zbraně a munici k vybavení vojska. V 16. století Helfštýn vlastnili 12 let Rožmberkové a roku 1592 jej Petr Vok z Rožmberku prodal Hynkovi Bruntálskému z Vrbna. Až Hynkovi Bruntálskému a jeho synům na Helfštýně záleželo a zasloužili se koncem 16. st. nejen o jeho přestavbu, ale zbudovali i nový zámek v Lipníku. Počátkem 17. st. střežila hrad patrně jen vojenská posádka, protože si sem někteří šlechtici z okolí ukládali své cennosti. V říjnu 1621 za vpádu Jana Jiřího Krnovského na Moravu se před Helfštýnem a Lipníkem objevili vzbouření Valaši v čele s Janem Adamem z Víchova a vojenská posádka jim vydala hrad bez boje. Valaši na Helfštýně hospodařili jen krátce, ale důkladně jej vyplnili.

Po jejich odchodu hrad znovu obsadili císařští vojáci a ti odevzdali hrad v červnu 1622 novému majiteli, Ditrichštejnovi. Horší vrchnosti se měšťané v Lipníku, v drtivé většině evangelíci, i poddaní ve vesnicích na helfštýnském panství nemohli dočkat. Ditrichštejn, vystupující před povstáním i po povstání jako hlava katolické strany, byl proslulý bezohledným prosazováním protireformace a chamtivým vykořisťováním poddaných. Když na podzim 1626 přitáhl na Moravu s dánským vojskem generál Mansfeld, vypuklo podle vlastního přiznání Ditrichštejnova na celém helfštýnském panství povstání proti nenáviděné vrchnosti. Mansfeld hrad nedobyl, když

však pominulo nebezpečí, přestěhoval Ditrichštejn správní aparát panství z Helfštýna do Lipníka. Válečné události přinesly obyvatelům panství nesmírné škody a kdysi dobře prosperující helfštýnský statek byl roku 1643 označován v usnesení moravského sněmu za zpusťosený.

Helfštýn se nepodařilo Švédům dobýt ani roku 1645. Pozdně gotická pevnost se ukázala jako vynikající dílo vojenské obranné techniky i po půldruhém století za změněných podmínek válčení. Když válka skončila, ditrichštejnská vrchnost neprojevovala valný zájem o další údržbu nerentabilního vojenského objektu, ale nesouhlasila, aby byl Helfštýn podle návrhu zemské vlády zbořen, protože by mohl v případě nenačalé války posloužit nepříteli. Roku 1656 bylo přikročeno k poměrně rozsáhlým demoličním pracím, které sice opevnění Helfštýna příliš nepoškodily, ale zbavily jej s konečnou platností rázu panského sídla. A tím začala dlouhodobá zkáza hradu.

Za turecké ofenzívy r. 1663 a znovu za Tökölyho povstání v Uhrách r. 1680 dostal hrad znovu císařskou posádku, jejíž velitelé dali opevnění alespoň provizorně opravit. Tehdy vzniklo v předpolí hradu jednoduché podhradní opevnění, v němž nacházeli útočiště poddaní z vesnic se svým skromným majetkem. Hrad pustnul dále a jeho zkázu urychlili ve druhé polovině 18. století i Ditrichštejnové demoličními pracemi. Tyto pokusy vyvrcholily roku 1817, kdy byla dělostřeleckou palbou poničena část vnitřního hradu.

Zřícenina Helfštýna byla v 19. století hojně navštěvována a už krátce po polovině století byl podniknut první vážnější pokus o zpřístupnění hradu, avšak se soustavnějšími zajišťovacími pracemi se započalo až roku 1911.

Po druhé světové válce byl tento nejrozsáhlejší hrad v Česku zařazen jako významná památka do kategorie státních hradů.

Helfštýn je rozsáhlý objekt a bylo by nemožné jej udržovat bez pomoci řady dobrovolníků, přátel a příznivců kulturních památek. Už od 80. let 20. století zajíždí na hrad řada nadšenců, kteří byli v první fázi provázáni s Hnutím Brontosaurus. V současnosti pomáhají také skauti či jiné spolky. Brigád se účastní lidé všech věkových kategorií, jsou mezi nimi řemeslníci, podnikatelé, studenti a vůbec lidé různého vzdělání a zaměření. Tito dobrovolníci svůj volný čas, sílu a pot věnují Helfštýnu zcela bezplatně, jediným příspěvkem je oběd.

Středověký hrad Helfštýn letos prochází jednou z nejnáročnějších sezon. Na zřícenině vrcholí opravy a buduje se nové prosklené zastřešení paláce na čtvrtém nádvoří, proto je veřejnosti přístupný jen od čtvrtka do neděle. Díky zastřešení tu vznikne nová prohlídková trasa. Právě na léto 2020 správci Helfštýna naplánovali slavnostní otevření zrekonstruovaného paláce.

2. Hefaiston

Hefaiston je název mezinárodního setkání uměleckých kovářů. Název Hefaiston je odvozen od jména antického boha ohně a kovářství Héfaista.

Setkání se koná pravidelně od srpna roku 1982, kdy se poprvé v novodobé historii hradu Helfštýna rozezněly kovadliny uměleckých kovářů. Tehdy se k prezentaci svého řemesla sešlo 18 mistrů kovářů, aniž by tušili, že svým setkáním položí základy k úžasné tradici. Ideou tehdejší správy hradu Helfštýn a Okresního vlastivědného muzea v Přerově byla snaha o seznámení široké veřejnosti s tradičními řemesly. Kováři měli být prvními z mnoha řemesel, která se na Helfštýně měla předvést. Demonstrací své tvorby měli potvrdit, že i v době těžké mechanizace a nedostatku tradičních technologií stále existují možnosti seberealizace a volné tvorby.

Atmosféra hradu a kouzlo prvního setkání byly natolik silné, že se skupina přátel dohodla sejít se i v následujícím roce. Původně se akce účastnili pouze autoři z bývalého Československa. Představení kovářských děl však posunul o krok dále **mistr Alfred Habermann**, který byl významnou osobností na poli monumentální kovové plastiky a školení řemeslníků pracujících v památkové sféře. Habermann šířil informace o Hefaistonu nejen u nás, ale i v zahraničí a z Helfštýna se pomalu stávalo centrum uměleckého kovářství. Postupně se na Hefaiston začali sjíždět kováři z celé Evropy a následně i ze vzdálenějších destinací.

V současnosti se Hefaistonu každoročně aktivně účastní několik stovek kovářů z celého světa. Vždy poslední srpnový víkend se hrad Helfštýn promění v obrovskou galerii pod širým nebem. Stovky exponátů jsou instalovány ve všech prostorách hradu. Výstava je soutěžní. Práce hodnotí v různých kategoriích odborná porota složená

zpravidla z historiků a teoretiků umění, architektů, výtvarníků a zasloužilých mistrů kovářského řemesla. Registrace přihlášených prací není podrobována žádné cenzuře, takže výstavy se může zúčastnit každý. Výstava je tak pestrá směsí stylů, technologií i řemeslných a estetických kvalit soutěžících prací. Účastní se mistři, kteří kovářství provozují jako samostatnou živnost, velké firmy, nadšení samouci, studenti či odborné školy vyučující práci s kovem.

Mnohaletými zkušenostmi se ověřilo, že nelze hodnotit všechny práce společně. Byl vypracován systém jednotlivých kategorií, v nichž se vystavené práce následně hodnotí. Zvlášť jsou hodnoceny:

- Klasické kovářské práce
- Volná tvorba a komorní plastika
- Šperky
- Damascénské práce a Kovolitecké práce
- Samostatně je udělována Mimořádná cena za dílo vykované při Kovářském fóru
- Stejně kategorie za vystavené práce se stejným počtem ocenění mají i pro studenty
- Samostatně se hodnotí DEMONSTROVANÉ PRÁCE, které vznikají v průběhu Hefaistonu přímo před zraky návštěvníků v časovém limitu dvou hodin na volné téma

Hlavním pořadatelem Hefaistonu je Muzeum

Jana Ámose Komenského v Přerově, příspěvková organizace.

Spolupořadatelé jsou agentury zajišťující sponzorskou podporu akce.

Místo konání: Hrad Helfštýn

Termín konání: Každoročně, vždy poslední celý srpnový víkend.

Rozsah akce: Hefaiston – den pro kováře (pátek) s účastí veřejnosti (sobota, neděle)

Pokud máte odvahu a potřebné dovednosti, můžete se stát přímým účastníkem Hefaistonu a demonstrovat svůj kovářský výrobek před zraky diváků a odborné poroty. Nejdříve si musíte vyplnit přihlášku a na jejím základě obdržíte pozvánku. S pozvánkou obdrží účastník i parkovací kartu a podmínky parkování. Účastnický poplatek 300 CZK

se vztahuje také na propagační materiály Hefaistonu. Pokud účastníka doprovází rodinný příslušník, tak si zakoupí běžnou vstupenku a obdrží také jmenovku pro pobyt v areálu hradu. Pozvánka slouží také jako volná vstupenka na hrad. Muzeum vám zajistí ubytování podle přání, ale platit si je budete sám. Hefaiston je soutěžní přehlídka uměleckého kovářství a hodnocení provádí dvoustupňová porota podle výše jmenovaných kategorií. Všichni vystavující a demonstrující obdrží diplom za účast. Všichni kováři, kteří předvádějí své výrobky, obdrží samostatný diplom a odznak – stříbrnou kovadlinku. **Díla vytvořena na Hefaistonu budou ponechána Muzeu Komenského v Přerově a stanou se součástí sbírky uměleckého kovářství.**

Pokud navštívíte Helfštýn jako host, můžete si prohlédnout rozsáhlý hradní areál s výstavou kovářských exponátů, které jsou umístěny volně na nádvoří nebo v zastřešených částech hradu. Můžete navštívit i hradní restauraci a v obchůdku si zakoupit nějaký suvenýr. Pro děti je připraveno lanové bludiště. Pokud navštívíte hrad v době konání Hefaistonu (sobota či neděle v posledním srpnovém víkendu), počítejte s tím, že se budete prodírat davem lidí, ale budete mít šanci zhlédnout kováře při jejich činorodé dvouhodinové práci, a to opravdu stojí za to!

Vážení hosté a mistři kovářství! Na letošní v pořadí již 39. HEFAISTON 2020 se nevypravujte a raději si přečtěte na internetu vzkaz kastelána hradu Helfštýn – Jana Lauro:

Milí přátelé,

do poslední chvíle jsme věřili, že se nám letošní ročník HEFAISTONU podaří uspořádat alespoň v omezeném rozsahu. Realita je ale taková, že vláda České republiky rozhodla o zrušení všech festivalů až do 31. října 2020. Nezbyvá nám nic jiného, než odložení 39. svátku kovářů na poslední srpnový víkend následujícího roku. Na přátelské setkání se všemi tvůrci, pořadateli, účinkujícími, dobrovolníky a návštěvníky se těší organizační tým. Přečkejte to ve zdraví.

Srdečně Jan Lauro, kastelán

Kontaktní informace:

Hrad Helfštýn

751 32 Týn nad Bečvou

tel.: 581 797 093 / e-mail: helfstyn@prerovmuzeum.cz, helfstyn@volny.cz

3. Helfštýnské etudy 1985 - 2003

„Člověk nikdy neví, co dovede, dokud to nezkusí.“

Tato třetí část textu bude věnována kovovým plastikám dvou lidových uměleckých kovářů, které vytvořili na Hefaistonu v letech 1985 – 2003. Tím prvním byl kovář Ivan Šumný (5. 3. 1940 – 3. 9. 2008), pocházel ze Studénky a tam také absolvoval odborné učiliště, později pracoval v huti NHKG v Ostravě ve výzkumném oddělení. Víkendy trávil se svou rodinou na samotě Nový dvůr u Luboměře, kde se při rekonstrukci svého obydlí seznámil se stolařem Vlastimilem Šmatelkou (*24. 4. 1954) z Luboměře.

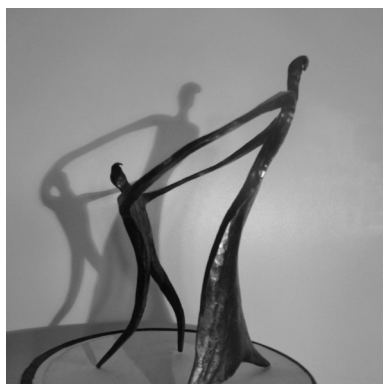

*Pierot, Hefaiston 1985,
autoři Šumný I. – Šmatelka V.
(Foto: Veronika Dubovská)*

Oba řemeslníci si předávali vlastní zkušenosti tak, že kovář se naučil stolařské základy a stolař získal kovářskou zručnost. Začali společně kovat a od roku 1982 pravidelně navštěvovali kovářské slavnosti Hefaistonu – jezdili tam, jak se říká, na „čumendu“. Tam se seznámili a spřátelili s řadou uměleckých kovářů. Časem se nechali přemluvit dvojicí kovářů Jurda a Habáň k společnému vystoupení a po několika úspěšných pokusech se přihlásili do 4. ročníku Hefaistonu v roce 1985.

Hned se svou první demonstrovanou prací s názvem PIEROT uspěli a získali 3. cenu.

V následujícím roce se představili symbolickou plastikou MATKA A DÍTĚ, při práci používali vlastní nástroje a plastiky tvořili ze specifického železa Arema.

*Matka a dítě, Hefaiston 1986,
Šumný I. – Šmatelka V.
(Foto: V. Dubovská)*

Takže: „Krpjadla“ měla tvar malé zámkové podkovy. Upínala se „ovlakami“ (řemínky z tenké kůže) pod paty krpců (valašské boty) při chůzi do kopce po jehličích, aby krpce neklouzaly. Pro pravou i levou nohu byla stejná. Tak tento krkolomný pojem vysvětluje ve své publikaci Joža Ország Vranecký.

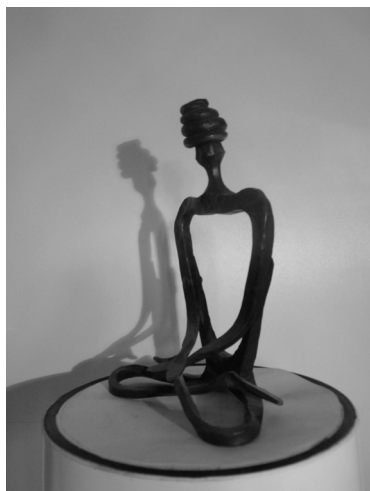
Kovářské dny v Rožnově naši kováři navštívili a svými pracemi obohatili také v letech 1991 a 1993. Na Hefaistonu 1987 před zraky diváků společně vytvořili kovovou plastiku s názvem FAKÍR. Všimněte si jogínského sedu fakíra, nazývá se lotosový květ a v tomto sedu vydržet znamená i trpět. Fakír je osobnost s mimořádnou fyzickou odolností a schopnostmi.

*Fakír, Hefaiston 1987
autoři Šumný I. – Šmatelka V.
(Foto: Veronika Dubovská)*

V roce 1987 se zapojili do soutěže Kovářské dny ve Valašském muzeu v Rožnově a za svůj umělecký model „Krpjadlo“ získali 1. místo. Víte, co je to „krpjadlo?“ Já něco takového doposud neslyšela. Když mi to bratr vysvětloval po telefonu, tak jsem to hrozné slovo neuměla ani zopakovat.

*„Krpjadlo“, pohled z vnitřní strany,
Nový Hrozenkov. V. m. R., č. inv.
12728, foto B. Přikrýl*

Opustíme osmdesátá léta a budeme se věnovat rokům devadesátým. Na 9. ročníku setkání uměleckých kovářů na hradě Helfštýně, který se uskutečnil ve dnech 25. a 26. srpna 1990, byly uděleny v I. kategorii – vystavené exponáty, čtyři hlavní ceny, čtyři mimořádné ceny a šest čestných uznání.

Zvláštní cena Okresního vlastivědného muzea J. A. Komenského v Přerově byla udělena akademickému sochaři Igoru Kitzbergovi za dílo Jan Amos Komenský a soubor studií. V II. kategorii – demonstrováné práce, byly uděleny tři hlavní ceny, dvě ceny mimořádné a čtyři čestná uznání, z nichž jedno získala kovová plastika

*Věrozvěstové, Hefaiston 1990,
autoři Šumný I. – Šmatelka V.
(Foto: Veronika Dubovská)*

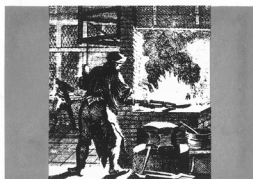
Věrozvěstové Cyril a Metoděj našich uměleckých kovářů Ivana Šumného a Vlastimila Šmatelky.

Hefaistonu 1991, který proběhl ve dnech 24. a 25. srpna předcházelo týdení Kovářské fórum, na němž demonstrovali své řemeslo Pavel Tasovský a Oldřich Bartošek, kteří pro expozici uměleckého kovářství na hradě Helfštýně vykovali plastiku „BODLÁK“. Poněvadž se jednalo o 10. ročník Hefaistonu, tedy ročník jubilejní, všimneme si jeho průběhu podrobněji. Ze skrovných začátků, kdy se Hefaistonu zúčastnily necelé dvě desítky uměleckých kovářů, tato akce dosáhla mezinárodního významu.

Základní program (výstava, demonstrace) byl postupně obohacen o odborný seminář, ukázky zlatnické tvorby, prezentaci kovových šperků formou módní přehlídky a také promítání populárně naučných krátkých filmů s kovářskou tematikou. Tento širší přístup nalezl odezvu u laické veřejnosti, což se projevilo stále rostoucí návštěvností. V roce 1991 zhlédlo výsledky kovářské práce již 8 450 osob. Zájem o Hefaiston ze strany odborníků ilustruje následující přehled:

- Přítomno celkem 367 zaregistrovaných účastníků, z toho 102 cizinců z 11 zemí
- Vystavovalo 106 uměleckých kovářů, z toho 32 cizinců

-HEFAISTON '91 -

10. setkání uměleckých kovářů
na hradě Helfštýně

*
odborná porota
uděluje

V RÁMCI DEMONSTRACE KOVÁŘSKÉ TVORBY
hlavní cenu
Vlastimilu Šmatelkovi
Ivanu Šumnému

ZA DÍLO • KLAUSOVA DÍRKA •

Dne 25. srpna 1991

- Celkový počet vystavených exponátů 201 kusů
- Kovářskou práci demonstrovalo 66 kovářů, z toho 22 cizinců a bylo vykováno celkem 38 předmětů

(Takto hodnotila 10. ročník Hefaistonu metodička Muzea Komenského v Přerově a jedna z hlavních organizátorek kovářských soutěží Marcela Kleckerová. Zasloužila se jako odpovědná redaktorka o vydávání zpravodaje uměleckého kovářství HEFAISTON, jehož 1. číslo vyšlo v srpnu 1992 a souhrnně informovalo o třech ročnících Hefaistonu 1989 – 1991).

*Klausova Dírka,
Hefaiston 1991
autoři Šumný I. – Šmatelka V.
(Foto: Veronika Dubovská)*

Dne 25. srpna 1991 u příležitosti 10. setkání uměleckých kovářů na hradě Helfštýně **odborná porota udělila v rámci demonstrace kovářské tvorby hlavní cenu** Vlastimilu Šmatelkovi a Ivanu Šumnému za dílo KLAUSOVA DÍRKA. Při vytváření každého díla je důležitý nejen nápad, ale také provedení. A v tomto případě se autoři trefili do černého, když zvěčnili výrok pana Klause „Musíme si utahovat opasky“. Z jejich vyprávění si pamatuji, že tehdejší ministr financí při návštěvě Helfštýna měl o kovový opasek zájem, ale bohužel, díla vytvořená na Hefaistonu musí zůstat součástí sbírky Muzea Komenského v Přerově.

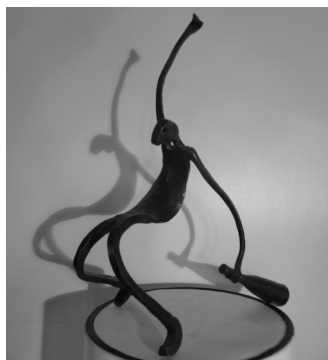
V roce 1995 vyšel v německém časopisu Hephaistos článek o Hefaistonu, který hodnotil setkání na Helfštýně jako největší kovářskou událost Evropy. Doslovně cituji: „Ale není to jen velikost, ale též atmosféra, jež vytváří z českého setkání Mekku hefaistské mládeže“.

*Helfštýnská madona, Hefaiston
1995, autoři Šumný I.
– Šmatelka V.
(Foto: Veronika Dubovská)*

*Rivalové, Hefaiston 1996,
autoři Šumný I. – Šmatelka V.
(Foto: Veronika Dubovská)*

Kováři Šumný a Šmatelka v tomto roce vykovali z jednoho kusu kovu Helfštýnskou madonu, patronku a ochránkyni Helfštýna.

Následující rok 1996 byl pro naše lidové kováře opět úspěšným. Na 15. setkání na hradě Helfštýně jim odborná porota udělila cenu za dílo RIVALOVÉ (soupeři, sokové, protivníci). Ve výrazu plastiky zachytili chování určité skupiny lidí, jak je ovlivnila změna zřízení po sametové revoluci v devadesátých letech.

Poslední plastika tohoto příspěvku nese název DELIRIUM TREMENS. Tento latinský výraz v překladu označuje třesoucí šilenství, volně přeloženo „šilenství s třesem“, také alkoholové delirium. Je to život ohrožující stav u alkoholika, pokud nedostane svou pravidelnou dávku alkoholu. Plastika zachycuje nekoordinovaný pohyb těla, nejistou chůzi, nezbytnou láhev alkoholu a zvednutou ruku – proč asi? Je to varování...

Prameny:

Jožo Orság Vranecký: Valašské kovářství, Rožnov pod Radhoštěm 1973

Kleckerová M. a kolektiv: Hefaiston, zpravodaj uměleckého kovářství,

vydalo Muzeum Komenského v Přerově, 1992
www.helfstyn.cz

*Delirium tremens, Hefaiston 1998,
autoři Šumný I. – Šmatelka V.
(Foto: Veronika Dubovská)*

Československé legie a legionáři na Spálovsku (pokračování)

Josef Vlček, Heltínov

Josef Ličman

Narodil se 7. 1. 1891 v Zámorskách u Hranic. Vystudoval učitelství a ještě před 1. světovou válkou nastoupil do Spálova jako pomocný učitel. Působil na tamější obecné škole, kde byl v té době ředitelem Vilibald Ševčík. V. Ševčíkovi jsme již v našem periodiku věnovali samostatný článek. Připomeňme si pouze, že kromě pedagogické činnosti se zabýval také vlastivědou a vydáváním časopisu Rodina a národ a kalendářů. Při tom se však značně zadlužil a ve válečném roce 1915 nečekaně zemřel. Uvolněné místo zaujal jeho syn Josef Ševčík, poněvadž Josef Ličman musel záhy narukovat do c. k. rakouské armády. Podle archivních záznamů sloužil jako kadet-aspirant na ruské frontě u 15. zeměbraneckého pluku.

Do zajetí se dostal 27. 7. 1916 u osady Berestečko. Do československých legií se přihlásil 25. 4. 1918 v Omsku a byl zařazen jako četař ke štábu 2. střelecké divize. Jak dále vyplývá z dokumentů, které jsou založeny ve Vojenském ústředním archivu v Praze /dále jen VÚA/, vstoupil do československé armády legionářské již v prosinci roku 1916 a z činné služby byl propuštěn 20.6.1920, když se vrátil do vlasti. Na Ministerstvu národní obrany, v kanceláři čsl. legií existoval původně záznam o přijetí J. Ličmana až ve vzpomínaném roce 1918. Oproti tomu se zachoval dopis, v němž J. Ličman vysvětluje, že mezi legionáře byl přijat již o dva roky dříve, tedy na podzim 1916 v ruské Tjumeni. Dovozuje, že přihlášku do legií podal u tehdejšího předsedy organizace, profesora Kníže. Jmenovaný profesor Kníže potvrdil, že tyto okolnosti se zakládají na pravdě. Dále se dozvíme, že J. Ličman byl po celou dobu válečných operací zdrav, takže se jich mohl aktivně zúčastnit. Teprve při návratu do vlasti onemocněl v Mandžusku /součást Číny/ zánětem ledvin, což si vyžádalo jeho doléčení ještě v opavské nemocnici. Byl vyznamenán křížem svatého Jiří IV. stupně a československým válečným křížem.

Jak se dá zjistit ze záznamů o průběhu jeho vojenské služby, Josef Ličman začínal jako obyčejný voják u 7. střeleckého tatranského pluku, během roku 1918 byl povýšen nejprve na desátníka a ještě v témže roce na četaře. Právě v horkém létě 1919, kdy se legionáři probíjeli na východ, do Vladivostoku, a víme, že jmenovaný se bojuje s bolševiky neohroženě zúčastnil, získal právě za chrabrost a udatnost výše zmíněná vyznamenání po skončení bitvy o transsibiřskou magistrálu. V dubnu 1920 ho čekalo povýšení na šikovatele, avšak to se již rychle blížil konec sibiřské anabáze čsl. legionářů. 27. 4. 1920 vstoupil se svou jednotkou na loď President Grant a vracel se po strastiplném putování do vlasti. Konečně 18. června vstoupil na půdu nedávno vzniklé Československé republiky.

Po demobilizaci se J. Ličman vrátil do Spálova ke svému původnímu povolání. Stal se řídícím učitelem tamní obecné školy a současně i funkcionářem milovaného Sokola. Stihl se oženit a společně s manželkou dali život dvěma synům, Josefovi, narozeném v roce 1924, a Miroslavovi, ročník 1929. Když přišel tragický podzim 1938 a Spálov se stal součástí Sudetské župy a tím i třetí říše, musel J. Ličman urychleně opustit i s rodinou Spálov. Našli nový domov v nedalekých Hranicích, které už náležely nejprve do okleštěné republiky a zakrátko do Protektorátu. Byl si totiž dobře vědom, že noví vládcí by mu určitě neodpustili jeho legionářskou minulost. Toto tušení se bohužel už brzy potvrdilo. Po nějakém čase si mohli v Hranicích zakoupit rodinný domek. V období nejhoršího teroru, který nastal s příchodem R. Heydricha do protektorátu, a zejména pak, když zemřel po atentátu, který spáchali čsl. parašutisté vyslaní z Londýna, umírala právě spousta legionářů na popravištích. V obavě z perzekuce, která mohla neočekávaně postihnout i rodinu Josefa Ličmana, zničila jeho manželka veškeré doklady o manželově legionářské minulosti.

Vraťme se ještě krátce do klidných předválečných let první republiky. Manželka J. Ličmana pocházela z Luboměře, rozená Lérová. Při svém pobytu ve Spálově mohli provozovat malé hospodářství. K tamní škole /dnes mateřská škola/ patřil malý pozemek, a tak tam mohli chovat drobné hospodářské zvířectvo. Případně mohli pole pronajímat velkým sedlákům.

Po roce 1945 a osvobození vlasti se J. Ličman už do Spálova nevrátil. Několik let před odchodem do starobního důchodu ještě učil.

Jako starobní důchodce našel zaměstnání u Geodézie /dnes Katastrální úřad/ v Novém Jičíně. Pan Rostislav Rambousek si vzpomíná, jak někdy okolo roku 1960 zahlédl J. Ličmana ještě s partou dalších geodetů pod Spálovem. Pod spálovskou křižovatkou zaměřovali tamější pozemky u silnice vedoucí do Jakubčovic.

Jeho syn Josef vystudoval po válce vysokou školu a odešel do Kopřivnice, kde našel zaměstnání v tamní Tatře a získal tam i byt. Druhorozený syn Miroslav absolvoval Vojenskou akademii v Hranicích a působil jako důstojník čsl. armády v Čechách. V době politických změn, které přineslo období po roce 1948 a zejména krutá padesátá léta, byl z armády vyhozen. Pracoval potom v závodě Autobrzdý v Jablonci nad Nisou. Legionář a vlastenec Josef Ličman zemřel 14. 11. 1971 v Hranicích a je pohřben na tamějším hřbitově.

Jan Šustek

V databázi legionářů se dočteme, že se narodil 31. 3. 1888 v obci Spálov. Když vypukl válečný konflikt, dostal povolávací rozkaz do rakousko-uherského vojska, kde sloužil jako desátník u 15. zeměbra-neckého pluku na ruské frontě. Do ruského zajetí upadl 17. 6. 1916 u osady Ostrov. Do čsl. legií v Rusku se rozhodl vstoupit 29. 6. 1917 a byl zařazen jako střelec do 5. střeleckého pluku. U téhož útvaru byl po návratu do vlasti 28. 1. 1920 v hodnosti svobodníka superarbitrován. Jeho otec Matouš Šustek se živil jako rolník, jeho matka Kateřina se narodila jako Králová. Zmíněná rodina obývala ve Spálově dům čp. 97. Jan Šustek utrpěl ve velké válce průstřel pravé ruky, a protože byl invalida, tak získal ve Spálově trafiku a měl kromě toho i nárok na legionářskou rentu. Po roce 1938, když byl Spálov připojen k Velkoněmecké říši, se s rodinou odstěhoval raději do Hustopečí nad Bečvou, které připadly po březnu 1939 do Protektorátu. K tomuto kroku jej vedla jednak obava z případného pronásledování /přece jen měl za sebou legionářskou minulost/, jednak - a to zejména - snaha o finanční zajištění ve formě legionářské renty, kterou mohl v Protektorátu dále pobírat. V Říši to ovšem možné nebylo. Během války žil pak trvale u strýce, který byl v Hustopečích mlynářem.

Jeho manželka, rozená Peprnová, byla švagrovou spálovského četníka Josefa Rybáka, pocházejícího z Brna, který řadu let sloužil jako vrchní strážmistr na Slovensku a Zakarpatské Ukrajině. Po odchodu do důchodu se okolo roku 1936 přestěhoval do Spálova, odkud pocházela jeho manželka. Na „Kocandě“ si nechal postavit „na klíč“ rodinný domek v hodnotě tehdejších 90 000 Kč a ze zbytku úspor si mohl ještě pořídit i auto. V současné době patří tento dům paní Evě Sommerové.

Tolik tedy malé odbočení. Další údaje o Janu Šustkovi se nepodařilo zjistit. Víme jen, že jeho pozemská pouť skončila 23. 2. 1956. V rodném Spálově našel i místo pro poslední odpočinek. Ještě malý dodatek. Pamětníci tvrdí, že po 2. světové válce se Jan Šustek vrátil zpět do Spálova, ale trafiku již znovu neotevřel. Trafika se nacházela v místě, kde je dnes prodejna Jednoty (COOP).

František Kostka

Databáze VUA v Praze uvádí o dotyčném jen stručné informace. Narodil se 22. 8. 1880 ve Spálově, v té době okres Hranice. Domovskou obcí byl zprvu Spálov, později St. Paul v USA (stát Texas). Při náboru dobrovolníků se v St. Paul přihlásil do čl. legie, jež se utvářela ve Francii a dnem 19. 11. 1918 byl zařazen jako střelec do 23. střeleckého pluku. S jednotkou se vrátil do staré vlasti, kde měl svoje rodové kořeny, tedy do Spálova, a dnem 29. 7. 1919 byl demobilizován. Dne 11. 7. 1921 odjel zpět do USA. Jeho příbuzní žijí ve Spálově i v současnosti. Byl totiž prastrýcem pana Oldřicha Kostky, který bydlí ve Spálově a je zaměstnán jako skladník u místní zemědělské akciové společnosti. F. Kostka byl současně bratrem Jana Kostky, o jehož vnukovi jsme se právě zmínili. F. Kostka našel ještě před první světovou válkou nový domov v USA a rád se vracel do původního domova. Když ovšem ve třicátých letech minulého století /okolo roku 1935/ náhle ustala jeho komunikace s příbuznými a známými ve Spálově, přišla ze země za velkou louží neblahá zpráva, že bývalý legionář zahynul spolu s dalšími rodinnými příslušníky při katastrofálních záplavách, které nečekaně zasáhly oblast okolo řeky Mississippi a jeho americké bydliště. Více informací o jeho pobytu v USA není známo.

Alois Skřehot

Narodil se 21. 6. 1891 /podle některých údajů k tomu došlo již 19. 6. 1891/. Je ovšem docela možné, že pozdější datum se vztahuje k jeho křtu v kostele, jak tenkrát bývalo zvykem, takže jako pravděpodobnější se jeví den 19. 6. 1891. Světlo světa spatřil v chalupě čp. 84 /dům stojí naproti Trojčákům/. Narodil se jako mladší bratr Teodora Skřehota a současně se stal i strýcem Rudolfa Zimy. Poněvadž příjmení Skřehot se vyskytovalo ve Spálově častěji, získali Skřehotovi bydlící na čp. 84 přezdívkou Isidorů. Podle údajů databáze legionářů sloužil Alois jako voják u 54. pěšího pluku na ruské frontě. Do zajetí padl 18. 11. 1914 u osady Olbrum. Do čsl. legie v Rusku se přihlásil 1. 3. 1916 a byl zařazen jako střelec do 3. střeleckého pluku, odkud byl následně převelen do strážní roty. Do vlasti se vrátil jako desátník a 15. 11. 1920 byl demobilizován.

Po návratu z legií získal stálé zaměstnání jako četník a sloužil pak v okolí Olomouce, kam se ze Spálova přestěhoval. Zemřel ve Velké u Hranic 30. 1. 1969.

Podle vzpomínek dnes již zemřelého pana Oty Skřehota není přesně známo, kam až odešly rodiny vzbouřených sedláků z dob spálovských selských bouří /17. století, případně 18. století/. Někteří v průběhu dlouhého vězení totiž zemřeli, jiní si museli trest odpykat při výstavbě olomouckých šancí /opevnění/. O jednom z předků A. Skřehota se prý vypráví, že po ročním věznění odešel někam do světa, pravděpodobně byla cílem jeho cesty Amerika.

Pan R. Rambousek si ještě vzpomněl, že synovec A. Skřehota, toho jména rovněž Alois, působil svého času jako předák zedníků a se svou partou se podílel na stavbě prvního činžovního domu ve Spálově čp. 284/patrně okolo roku 1965/. Původně bydleli i s rodinou na „Mazalovém“ /dům naproti Panny Marie na hrázi/, brzy se ale odstěhovali do Bruntálu. Syn zmíněného Aloise Skřehota je podnikatelem a před časem objevil na internetu zprávu jistého Američana, který pátral po svých spálovských předcích. Více se nám nepodařilo zjistit, protože původce této informace mezitím zemřel.

Počasí v oblasti Oderských vrchů v roce 2019

Josef Vlček

Případne-li Nový rok (1. leden) na úterý, předpovídají staré kalendáře drsnou zimu, ale zato úrodný rok. Ukázalo se, že v lednu sice panovala zima, ale zdaleka nebyla natolik krutá, jak bývala v minulosti. Ještě 1. ledna se projevilo mírné počasí, jaké převládalo i na konci prosince minulého roku. Občas pršelo, objevily se četné mlhy. Ovšem hned následující dny už měly vysloveně zimní charakter. Mrazy sice nebyly nijak výrazné, ale občas sněžilo (napadlo až okolo 20 cm sněhu) a ačkoliv v polovině měsíce se dostavila obleva, bílá pokrývka zcela nezmizela, jen se ztenčila. Ve druhé polovině měsíce přišly větší mrazy (největší 23. ledna s průměrnou denní teplotou -8 stupňů Celsia), které u nás neklesly pod -10 °C. Zima vrcholila koncem ledna, když sněhová pokrývka dosáhla maximální výše až 30 cm. Řeka Odra v tomto období byla z velké části zamrzlá. 14. ledna se při sněhové přehánce (okolo 11 hodin) objevila na 20 minut tzv. bílá tma. Ve velmi husté sněho-

vé vánici ztratil řidič autobusu jedoucího z Luboměře do Heltína orientaci a sjel do příkopu.

Po dvoudenní oblevě začátkem února se znovu ochladilo, když se vítr obrátil k severu.

4. 2. to na silnicích hodně klouzalo, neboť napadl mokrý sníh, který způsobil řadu dopravních nehod i v našem regionu. Únor přinesl řadu teplotních výkyvů, zima byla značně proměnlivá (sněžení často střídal déšť). Od poloviny měsíce již neležela souvislá sněhová pokrývka, spíše jen zbytky sněhu. Například 23. 2. klesla rtuť teploměru až na -8,5 °C, avšak již 26. února vystoupala teplota na +8,5 °C, o dva dny později dokonce na +10 °C. Výrazná tlaková výše právě ve dnech 22. a 23. února způsobila prudký pokles teploty, když dosáhla rekordní hodnoty 768 hPa.

V březnu poměrně často pršelo (spadlo 76,5 mm srážek), žádné výraznější mrazy se už neobjevily. Sněžilo pouze dvakrát

(12. a 13. 3.), jednalo se ovšem o mokrý sníh, který záhy roztál. Ochlazení se projevilo jako důsledek rozsáhlé tlakové níže, která 11. 3. zasáhla celou Evropu, včetně naší republiky. Meteorologové nazvali tuto níži Eberhard. Ve spojení se silnou vichřicí způsobila také v lesích našeho regionu rozsáhlé škody. Vyvrácené stromy přerušily dodávku elektrické energie mezi Luboměří a Heltínovem právě 11. března. Rovněž na cestu do Luboměře padl strom, který zapříčinil naštěstí jen malé zpoždění autobusové linky, poněvadž byl záhy odstraněn. 23. 3. padaly - zejména v Čechách - teplotní rekordy. U nás dosáhl teploměr až k hodnotě +14 °C.

Ukázalo se, že po teplém březnu slavila zima v dubnu opět svůj návrat. Především v týdnu mezi 10. až 17. dubnem se dostavily ranní mrazíky a 13. 4. napadly až 3 cm sněhu. Oproti tomu 26. dubna dosáhla teplota odpoledne až k hodnotě +22, 5 °C, což zrychlilo rozvoj vegetace i začátek kvetení ovocných stromů. Velikonoce letos připadly na dny 21. a 22. 4. a byly ve znamení sice sluneč-

ného, avšak při severním větru chladnějšího počasí. 2. dubna hořel nedaleko Heltínova les Bajchlovec. Shořelo zde několik hektarů mladého smrkového porostu v oplocence.

Naši předkové tvrdili, že „v květnu nemá pastýři hůl oschnout“. Mokrý květen byl totiž pro zemědělce zárukou budoucí úrody. Letošní květen byl skutečně mokrý a chladný, začátek měsíce až příliš studený, což - jak se záhy ukázalo - vůbec neprospělo ovocným stromům, které právě kvetly. Se 120 mm srážek se květen zařadil mezi nejdeštivější a současně nejchladnější měsíce roku a zachránil tak nepříznivou vláhovou bilanci od počátku roku. Na druhé straně ovšem studený začátek měsíce, jak už jsem předeslal, měl negativní vliv na úrodu ovoce. K tomu se přidružilo i velmi chladné počasí, které v důsledku vpádu studeného vzduchu od severovýchodu přinesli obávaní „ledoví muži“ ve dnech 12. až 14. května. Pršelo i následující den 15. 5., kdy má podle kalendáře svátek Žofie, které se přezdívá „ledová kuchařka“. Říkalo se, že „déšť sv.

Žofie švestky ubije“. Tato pravnostika se letos naplnila beze zbytku. Zbývá dodat, že první jarní bouřka (jen slabá) se do-
stavila 17. května navečer.

Po chladném máji následoval velmi horký a suchý červen, kdy odpolední teploty atakovaly běžně 25 stupňů Celsia a často dosáhly i přes 30 °C. Do Evropy totiž skoro neustále pronikal od jihu horký saharský vzduch. V našem kraji zůstal měsíc červen srážkově značně podprůměrný s pouhými 32 mm srážek! Do určité míry průběh počasí připomínal loňský červen, který byl ovšem o poznání chladnější a vyskytlo se i několik bouřek s vydatnými lijáky. Letošní červen byl mimořádně teplý a suchý prakticky v celé Evropě. Například v sousedním Rakousku se tento měsíc stal vůbec nejteplejším od roku 1767! Pokud se vyskytly bouřky, často se stávalo, že minuly náš region a blahodárný déšť se spustil jinde.

V červnu jsme zaznamenali u nás tři tropické dny (teplota 30 °C nebo vyšší), dalších pět dnů se zastavila rtuť teploměru jen těsně pod třicítkou a v ostatních

dnech jsme měli letní teploty okolo 25 °C. Zajímavé je, že ani jednou během celého měsíce nebyla odpolední teplota nižší než 25 °C i přesto, že foukaly větry i ze severních směrů.

Červenec se ohlásil hned dvěma bouřkami během jediného dne. Pršelo při nich ovšem jen málo, sotva stihly zalít zahrádky. Podstatné však je, že se po úmorných vedrech přece jen ochladilo. Ještě 1. 7. jsme naměřili 29 °C ve stínu. Během dalších dnů se teploty postupně snižovaly i pod 20 °C. Příroda i lidé však nadále trpěli suchem, protože pršelo jen málo. Určitý zlom ve vývoji počasí nastal teprve 28. července, kdy při dvou bouřkách provázených silnými lijáky napršelo během jediného dne více než za celý kalendářní měsíc (celkem 45 mm!). Vůbec teprve závěr července byl docela deštivý.

Ani srpen nedonesl takové množství vláhy, aby v lesích a na lukách začaly růst houby (vyskytovaly se stále jen sporadicky). Pršelo sice častěji nežli v předchozích měsících, málokdy ale vydatně. Teprve po 20.

srpnu se v lesích začaly objevovat první suchohříby.

V posledních letech se stává už tradicí, že pravá houbařská sezóna nastává až koncem léta či spíše na podzim, když pominou vlny letních veder. Dá se říci, že ačkoliv oba letní měsíce byly srážkově skoro normální, nedokázaly už vyrovnat srážkový deficit, který přinesl velmi suchý a horký červen.

Až první dekáda v září přinesla četné deště i bouřkového charakteru a postupný pokles teplot. Ještě 1. září byl velmi teplý den s letní teplotou 27 °C, ale již následujícího dne nepřesáhla odpoledne 14 °C, když přes naši oblast přešla výrazná studená fronta. Za pouhých 10 dní napršelo v září 90 mm srážek, což se krátkodobě projevilo i vzestupem hladiny na vodních tocích, především v Odře, kde předtím ze dna řečiště vyčnívaly jen holé kameny. Je zajímavé, že od 11. září až do konce měsíce jsme prožívali „babí léto“ (počasí převážně jasné, takřka bez dešťů). Někteří jitra (od 19. do 21. 9.) byla již hodně studená, ačkoliv první opravdový mráz před nastávající zimou jsme měli až 7. října.

Říjen - podobně jako září - začal s velmi nepříjemnou, deštivou povětrností. Oproti minulému měsíci se rovněž výrazněji ochladilo. Od 11. října se však počasí proměnilo jakoby mávnutím kouzelného proutku. Nastalo druhé „babí léto“, když převládlo jižní či jihovýchodní proudění. Teploty překonávaly rekordy. Například 15. října jsme naměřili odpoledne 19 °C, 22. října 18 °C a ještě 24. října ukázal teploměr neuvěřitelných 20,5 °C! Teplotní rekordy se sepisovaly i na jiných místech České republiky. Například v pražském Klementinu, kde se počasí sleduje už více než 200 let, si 13. 10. zapsali do záznamů 23,2 °C. Ještě o dvanáct dní později hlásila stanice Vidnava 21,4 °C! Skutečně ideální počasí nejen pro zemědělce, ale i pro zahrádkáře. Ochlazení a s tím i definitivní konec „babího léta“ se přihlásilo až na samém konci měsíce (od 28. října). Listí ovocných stromů začalo v říjnu hodně opadávat. K 22. říjnu již byly holé vlašské ořešáky a na začátku listopadu už byla bez listí převážná většina ovocných stromů.

Studené počasí, které přinesl závěr října, vydrželo pouhé prv-

ní dva dny v listopadu. Obzvláště mrazivý byl den Všech svatých (1. listopadu), když v údolí Odry ukázal teploměr až -6°C . Hned 3. 11. jsme přeskočili zase do léta, když odpolední teplota vystoupala až ke 13°C nad nulou! Tak se v průběhu měsíce vystřídaly teplé a zase chladnější epizody, poněvadž severní větry vanuly jen krátce a převažovalo opět jižní proudění. 13. listopadu přineslo frontální rozhraní první sněžení do Čech, zatímco Morava a Slezsko zůstaly pod vlivem teplejšího vzduchu, takže u nás pršelo. 18. listopadu dopoledne jsme pozorovali odlet početného hejna divokých husí na jih. Říká se: „Divoké husy na odletu, konec i babímu létu“. Ze zkušenosti je známo, že pak obvykle nastává do deseti až čtrnácti dní změna počasí, které dostává zimní charakter. I tentokrát předznamenal právě divoké husy výrazné ochlazení na konci listopadu a začátkem prosince.

První prosincový týden byl mrazivý, avšak napadl pouze sněhový poprašek. Ten také záhy zmizel, když se 8. prosince dostavila obleva. Nestálá zima pokračovala a 12. prosince na-

padl nový sníh (tentokrát okolo 3 cm) na umrzlou zem. Pohádkově čistý sníh se tiše snášel na pole, cesty i střechy domů, aby vytvořil překrásnou scénu zimní krajiny, jako ji spatříme na obrázcích pana Josefa Lady. Tato idylka nadcházejících Vánoc na sněhu bohužel vzala brzy za své, neboť už od 15. prosince ji vystřídalo znovu podzimní počasí s nezvykle vysokými denními teplotami. Okolo slunovratu (22. 12.) vydatně pršelo, spadlo najednou až 40 mm srážek. Samotné vánoční svátky jsme měli opět (vlastně už tradičně) na blátě. Po Vánocích přišlo přece jen ochlazení, které přineslo aspoň trochu radosti milovníkům zimních sportů. Ačkoliv u nás napadlo jen málo sněhu (okolo 3 cm), ve vyšších polohách a zejména na uměle zasněžovaných tratích se dalo lyžovat, poněvadž v noci mrzlo a i během dne nevystupovaly teploty nad nulu.

Vládcem letošního roku byla planeta Merkur, o níž stoletý kalendář tvrdí, že jeho roky bývají spíše suché a více chladné nežli teplé. Jak už jsem se zmínil, mokrá a chladná květen příznivě ovliv-

nil rozvoj vegetace, takže narostlo dostatek trávy. Přímo ideální počasí nabídl červen pro sklizeň sena. Narostla i druhá seč ke konci léta, a tak hospodářská zvířata měla dostatek krmiva i pastvy.

Letos ale špatně odkvetly ovocné stromy, jednak vlivem pozdních mrazů, jednak v důsledku častých květnových dešťů, takže všeobecně se urodilo jen málo ovoce všeho druhu. Úroda třešní byla velmi slabá, z velké části ji „sklidili“ hladoví kosi a špačci. Jablek i hrušek se urodilo velmi málo a dozrávající ovoce bylo často napadeno agresivním hmyzem. Ovoce, které se ocitlo pod stromy, se velmi často stávalo potravou myší a potkanů, kteří se letos nebývale přemnožili. Myší invaze pokračovala od druhé poloviny srpna až do zimních měsíců. Přemnožení hraboši na polích se objevili zejména na Moravě a ve Slezsku a způsobili mnoho škod zemědělcům.

V měsících červenci a srpnu se v porostech brambor vyskytlo mimořádně velké množství škodlivých mandelinek (brouků i larev), které ničily nadzemní

části rostlin. Úroda brambor jen průměrná. Na podzim přicházely k lidským obydlím často veverky, které si do hnízd odnášely vlašské ořechy, aby si připravily zásoby na zimu. Na rozdíl od ostatních ovocných stromů měly vlašské ořešáky letos mnoho plodů.

Stojí za zaznamenání, že v létě se vyskytlo mnoho vos, sršňů a jiného škodlivého hmyzu.

V podzimních měsících to byla zejména invaze komárů, kteří zmizeli až s příchodem mrazů.

Ve srovnání s předešlým rokem se vydařily zejména ozimé obiloviny /pšenice a především ječmen/ s výjimkou žita. Hektarové výnosy některých jarních obilovin /týká se hlavně ovsa/ nepříznivě ovlivnilo suché a studené počasí v dubnu. Řepka ozimá, jež představuje významnou tržní plodinu, splnila očekávání zemědělců. Poměrně významný propad nastal u výnosů brambor. I v tomto případě sehrálo značnou roli počasí, totiž neobyčejně horký a srážkově podnormální začátek léta v měsíci červnu.

Kronika školy v Luboměři

(Pokračování z OV č. 3-4/2017)

*Připomínáme, že pro neustále se opakující pasáže textů,
záznamy v jednotlivých letech výrazně krátíme.*

R. 1915/16

Nový školní rok. V tomto školním roku vyučováno bylo polodenně a to: II. třída dopoledne, I. třída odpoledne se zmenšeným počtem hodin. Vyučoval v obou třídách správce školy, náboženství 2 hodiny týdně P. Antonín Vysloužil, administrátor ze Spálova.

Kolaudace silnice a vřadění do sítě okresních silnic. Silnice průjezdem obce zhotovena, byla dne 29. září 1915 kolaudována inženýrem Šejnou z Nového Jičína, zástupcem silničního výboru hranického pp. Rozehnaelem a cestmistrem, zástupci obce Lévelem Františkem, Maršálkem Janem, nadučitelem. Silnice uznána za velmi dobrou a vřadena do sítě okresních silnic II. třídy a uděleno 584 K subvence na běžící metr 1 K.

Příslušníci ve vojsku. Příslušníci zdejší obce, kteří vstoupili do služeb vojska, zemřeli, čestně padli neb raněni byli ve válce roku 1914 – **1)** Kočtář Josef, strojník čís. I, - **2)** Šustek Josef, rolník č. 2 v zajetí ruském, - **3)** Kubica Frant. a - **4)** /Kubica/ Josef č. 3, - **5)** Král Eduard, domkař č. 5, - **6)** Lév Josef, rolnický syn č. 6, propuštěn, - **7)** Lév Frant., rolnický syn č. 6, propuštěn, - **8)** Skřehot Frant. č. 8, - **9)** Valenta Frant., rolnický syn č. 9, - **10)** Mík Frant., stolař č. 11, - **11)** Mík Josef, rolnický syn č. 11, - **12)** Ondřej Josef, - **13)** Ondřej Adolf, - **14)** Ondřej Rudolf, - **15)** Ondřej Karel, - **16)** Ondřej Ferdinand, vesměs z čís. 12, - **17)** Kašpar Josef, rolnický syn čís. 13, - **18)** Kašpar Karel, rolnický syn č. 13, - **19)** Kunz Emil, domkař, nezvěstný od 19/4, - **20)** Kunz Alois, tovární dělník č. 14, - **21)** Farda Josef, zahradník č. 17, - **22)** Demel Tomáš, obuvník č. 18, padl, - **23)** Lév Karel, rolník č. 19, pozn.: zemřel 16. 12. 1915 doma, - **24)** Farda Frant., zahradník č. 21 padl na ruském bojišti u Wilkovce, guber. Lublín 18. července 1915, - **25)** Klézla Tomáš, hostinský č. 22 zajatec ruský v Konstantinogradecký Újezd, gubernie Poltavská, - **26)** Mík Josef č. 23 zajatec ruský v městě Pogorodsku, - **27)** Farda Frant., dělník č. 26, - **28)** Vencel Frant., dělník č. 27, - **29)** Kubica František, zahradník č. 28, pozn.: padl 24. červ-

na 1916, - **30)** Král Alois, rolník č. 33, - **31)** Král František, rolník – četař č. 33, padl 4. září 1914, pochován v Rusku u Radlína, /v opisu chybí čísla **32** a **33**/, - **34)** Grones Antonín, rolnický syn č. 36, raněn, léčen v nemocnici v Marmaroš Sigtetu 20. června 1915, převezen do Luboměře, pochován 8. srpna 1915, - **35)** Farda Karel, rolnický syn, raněn, léčen v Miškolci v Uhrách, **36)** Šmatelka Emil, stolař č. 39, raněn, opět odešel do pole, - **37)** Šmatelka Josef, stolař č. 39, - **38)** Biskup František, rolník č. 40, propuštěn, - **39)** Král Ferdinand, rolnický syn č. 41, raněn na severním bojišti, - **40)** Král Frant., rolnický syn č. 41, - **41)** Král Jan, řezník č. 41, - **42)** Šima Frant., domkař č. 42, v muniční továrně ve Wöllersdorfě, - **43)** Klézla Frant., dělník č. 45, - **44)** Klézla Josef, dělník č. 45, v ruském zajetí, - **45)** Horák Josef, kovář, padl 1. 4. 1915 na severním bojišti u Krasnika, pozn.: vyznamenán stříbrnou medailí I. a II. třídy, - **46)** Horák Adolf, rolnický syn č. 47, - **47)** Horák Antonín, rolnický syn č. 47, - **48)** Ambrož Richard, domkař č. 48, raněn na severním bojišti, - **49)** Ambrož Frant., dělník č. 48, - **50)** Leher Frant., kovář, raněn dvakrát na ruském bojišti, - **51)** Honiš Alois, dělník č. 51, raněn na severním bojišti, propuštěn co invalida, - **52)** Honiš Antonín, domkař, u polního soudu v Mor. Ostravě, - **53)** Stoklas Frant, zahradník, raněn na severním bojišti, - **54)** Kočtář Emil, dělník č. **56**, na severním bojišti, - **55)** Horáček Frant., dělník, nezvěstný, - **57)** Král Josef, dělník č. 62, nemocen /vlast. pozn.: číslo 56, není v originálu uvedeno/, - **58)** Král Adolf, dělník č. 62, - **59)** Šustek Josef, zahradník č. 64, dvakrát u odvodu, propuštěn, - **60)** Štěpán Adolf, dělník č. 66, - **61)** Foltin Josef, domkař č. 68, - **62)** Čecha Adolf, obuvník č. 69, zajatec ruský, - **63)** Šustek Josef, dělník č. 70, nezvěstný na ruském bojišti, - **64)** Biskup Fr., dělník č. 71, - **65)** Brož Jiří, dělník č. 72, raněn v Rusku, pozn.: padl, - **66)** Brož Tomáš, dělník č. 72, - **67)** Brož Alois, dělník č. 72, - **68)** Biskup Josef, kovář č. 73, - **69)** Himmer Arnošt, zahradník č. 75, v pevnosti Přemyšl zajat Rusy, pozn.: zemřel v zajetí, - **70)** Kočtář Alois, strojník č. 75, - **71)** Klézla Rudolf, rolnický syn č. 76, - **72)** Mík Josef, zahradník č. 77, dvakrát na bojišti ruském, - **73)** Klézla Josef, dělník č. 78, - **74)** Klézla Alois, dělník č. 78, - **75)** Šima Kliment, kolář, dvakrát na ruském bojišti, - **76)** Klézla Bedřich, dělník č. 82, - **77)** Klézla Alois, stolař č. 82, - **78)** Král Josef, kovář, raněn u Abertinu v Haliči, - **79)** Foltin Tomáš, dělník č. 85, padl na ruském bojišti u Ocice 26. května 1915, - **80)**

Farda Adolf, domkař, zajatec ruský, - **81**) Mík Frant., domkař č. 92, - **82**) Šima Vavřín, domkař č. 94, - **83**) Biskup František, dělník č. 96, padl 27. 6. 1916, - **84**) Mík Rudolf, zedník č. 98, zajatec ruský, - **85**) Mík Josef, dělník č. 98, - **86**) Král Josef, rolnický syn č. 100, zajatec ruský, - **87**) Kubica Jos., rolník č. 103, - **88**) Filip Frant., zahradník č. 4 v Heltínově, raněn na ruském bojišti, - **89**) Filip Karel, rolnický syn č. 4, - **90**) Filip Richard, rolnický syn č. 4, - **91**) Filip Vavřín, rol. syn č. 4, - **92**) Grones Albín, rolník č. 3, - **93**) Lenert Josef, domkař č. 6, - **94**) Kolajka Vilém, domkař č. 7, padl 12. 7. 1915, - **95**) Rérich Valentín, dělník č. 8, raněn, - **96**) Gasman Richard, rolnický syn č. 10, zemřel v zajetí ruském 4. 2. 1915, - **97**) Frais Frant., zahradník č. 12, pozn.: padl na italské frontě, - **98**) Biskup Frant., zahradník č. 18, - **99**) Biskup Josef, dělník č. ..., - **100**) Kolajka Richard, obuvník č. 21, - **101**) Gasman Frant., dělník č. 27, - **102**) Demel Alois, padl na ruském bojišti 19. září 1914, - **103**) Biskup Alois, dělník č. 74, padl 27. 8. 1915 u Skoromochy na ruském bojišti, - **104**) Král Ludvík, padl v Rusku, - **105**) Horáček Josef, dělník, v zajetí ruském, - **106**) Ambrož Kliment, dělník č. 89, - **107**) Biskup Tomáš, dělník č. 74, - **108**) Tandler Vilém č. 80, - **109**) Biskup Jakub č. 86, - **110**) Kostka Martin č. 90, - **111**) Pauler Josef, domkař č. 16, - **112**) Čech Josef, rolník č. 46, - **113**) Tandler Vilém, domkař č. 80 /veden již po druhé/, - **114**) Ondřej Adolf, domkař č. 58, - **115**) Ondřej Jos., hostinský č. 10, - **116**) Čech Josef, rolník č. 38, - **117**) Onhaiser Jos., rolník č. 53, - **118**) Kubica Jos. č. 16 Heltínov, - **119**) Frais Richard, padl na severním ruském bojišti, - **120**) Mík Rudolf, obuvník č. 98, - Léva Josef, rol. syn č. 29, - Léva Bedřich č. 29, - Grones Jos. č. 36, - Kostka Al. č. 90, - Mík Frant. č. 92, zemřel v ruském zajetí.

/V tomto odstavci jsou jména padlých a zemřelých červeně podtržena. U některých těchto případů jsou dodatečně učiněné poznámky a data úmrtí. Poslední 4 jména v seznamu již nejsou číslována; bylo tedy z Luboměře a Heltínova 124 vojáků. Stejná jména na témž čísle, jako Tandler Vilém a Mík Rudolf 98 vždy ve dvou případech zřejmě znamenají stejnojmenného otce a syna/.

Válečná půjčka. Na válečnou půjčku daně prostou upsali Růžena Zezula 600 K, Čech Josef č. 38 - 2 000 K, Šustek Josef 4 000 K, Klézla Tomáš 3 000 K, Šmatelka Vavřín 800 K, Král Teresie č. 41 - 3 100 K, Král Josef č. 43 - 500 K, Demel Eduard 1 500 K, Léva Frant. 500 K, Maršálek Jan, na-

dučitel 45 700 K, Onhaiser Josef 2 200 K, Gasman Frant. 400 K, Kočtář Aloisie 700 K, Kubica Ignác 1 000 K, Farda Frant. č. 103 - 1 000 K, Grones Albín 2 000 K, Gasman Josef 2 000 K.

Nový p. farář. Novým p. farářem ustanoven ve Spálově 1. prosince 1915 P. Antonín Flanderka, rodák slezský, bývalý administrátor P. Ant. Vysloužil ustanoven kooperátorem v Mar. Horách.

Pomocná vlastenecká činnost učitelstva. J. E. pan ministr kultury a vyučování ze dne 1. prosince 1915 vyslovil dík Janu Maršálkovi, nadučiteli, za horlivé spolupůsobení při válečné péči, při školních sbírkách, při lidumilných účelech a při každé požadované práci.

Členy Červeného kříže je učitelů a učitelek 25 – v době polní práce pomáhalo 55 – zaměstnávalo děti školou nepovinné o prázdninách 11 – vojensky cvičilo mladíky 15 – školní mládež se cvičila po vojensku v tělocviku v 38 školách – při písemných pracích vypomáhalo u hejtmanství 22, u obecních úřadů 54 – při odhadu obilí 69 – rozdávalo chlebové lístky a mouku 26 – kalendářů Stříbrného kříže koupeno 66 kusů – manifestů Jeho Veličenstva koupeno 117 kusů – přednášelo ve prospěch III. válečné půjčky 34 – agitovalo 61 učitelů. Na II. válečnou půjčku upsali učitelé a žáci 23 125 K – na III. válečnou půjčku upsali 39 500 K. Sbírký: Rakouskému Červenému kříži ve Vídni 510,43 K - vdovskému a sirotčímu fondu ve Vídni 712,33 K - Červenému kříži v Brně 578,86 K - úřadu pro válečnou péči 392,10 K - pro zajatce v Rusku 26 K – invalidnímu fondu Vídeň 4 324 známek.

Žáci sebrali různých druhů kovů celkem 1535,78 kg – ostružinového listí zeleného 454 kg – z toho sušeného 137 kg – jahodového listí zeleného 121 kg – z toho sušeného 64 kg – duběnek 13 kg – vlněných látek sebráno 1296 kg – bavlněných 551 kg – lněných 149 kg – sbírka dětského dne 1 897,79 K.

/Vidimus:/ Č. Kramoliš, v. r. c. k. okr. insp. šk. 23. 5. 1916

Sbírka vlněných a bavlněných látek. Ve dnech 13. a 17. června vykonána sbírka látek vlněných a bavlněných ve zdejší obci, jejíž výsledek jevil se na 800 kg a odesláno pro válečnou péči.

První úvod. Ve zdejších filiálních kostele vykonán opětně první úvod po 25leté přestávce přičiněním P. Ant. Flanderky, faráře, v den 12. června 1916 odpoledne, při slavnosti svěcení nové sochy P. Ma-

rie. První úvodnice byla Žofie Šimová č. 81 v Luboměři.

V Luboměři, dne 1. srpna 1916

Jan Maršálek, v. r., spr. školy

/Oválné razítko:/ ŠKOLA V LUBOMĚŘI

R. 1916/17

Dík státní správy vyučovací ř. uč. Janu Maršálkovi. Na základě zmocnění jeho Excelence pana ministra kultu a vyučování ze dne 1. prosince 1915, čís. 97 237 vyslovil řídícímu učiteli Janu maršálkovi, Jeho Excelence pan místodržitel baron Heinold, jako předseda c.k. zemské školní rady, jménem pana ministra kultu a vyučování, dík státní správy vyučovací za horlivé spolupůsobení při válečné péči.

Pochvalné uznání. C.k. zemská školní rada výnosem ze dne 13. července 1916, č. 14 228 udělila pochvalné uznání řídícímu učiteli Janu Maršálkovi. C.k. okresní hejtmanství v Hranicích vyslovuje uznání řídícímu učiteli Janu Maršálkovi za úspěšné služby ohledně třetí válečné půjčky.

Jan Maršálek, ustanovení ve Spálově. Vzhledem k tomu, že na čtyřtřídní škole ve Spálově jsou 2 učitelky a z nich jedna nemocná, že obec potřebuje nutně rádce a pomocníka v této těžké době, ustanoven zatímním správcem školy od 1. září 1916 Jan Maršálek, zdejší řídící školy.

Válečná půjčka. Na pátou válečnou půjčku upsáno ve zdejší obci 50 000 K. Byla to jedna z největších půjček upsaných. Učitelé a učitelky zdejšího okresu upsali 36 450 K – žáci 62 950 K – občané 10 600 K – o půjčce přednášelo 22 učitelů – okresní hejtmanství vzdalo díky 7 správcům škol a obdrželo pochvalný dekret.

Jos. Ševčík, výp. učitel. C.k. okresní školní rada v Hranicích ustanovila od 1. října 1916 výpomocným učitelem zdejší školy gymnasiálního abiturienta Josefa Ševčíka ze Spálova, který denně do zdejší školy docházel.

Vojenská rekvisice. Vojenskou rekvisicí za předsednictví p. prof. Kroupy z Lipníka a znalce a odhadce Krále Michala, zástupce obce Léva Františka sebráno značné množství obilí všeho druhu za asistence 4 vojáků.

Ubytování uprchlíků. Z důvodu, že v obci rekvírováno dosti obilí, nařízeno c.k. okresním hejtmanstvím za účelem lepšího ubytování uprchlíků přesídlení těchto z Potštátu, Boňkova, Kyžlířova a Kovářova do Luboměře a Heltínova v počtu 104 osob. Ubytování dělo se velmi obtížně pro nedostatek místa.

Košský oves. C.k. mor. místodržitelství nařídilo, by z ponechaného ovsa

pro koně 1 kg denně odebráno bylo 1/2 kg pro zásobování obyvatelstva.

Odebrání zemáků vepřům. Poněvadž jevil se v době války citelný nedostatek zemáků, snížilo c.k. místodržitelství výnosem ze dne 29. března 1917, č. 11 633 A z nařízení úřadu pro výživu obyvatelstva denní dávku pro vepřový dobytek. Pro každý kus ponecháno 145 kg zemáků do nových žní, ostatní muselo se subkomisionáři do Hranic odvésti.

10 % osiva. V nedostatku výživy pro obyvatelstvo nařídilo c.k. mor. místodržitelství odebrání 10 % osiva na jarní setí, tak že zůstalo na 1 měřici 36 kg. Na zdejší horský kraj velmi málo. Zajímavě, že nařízeno z vyšších míst, by pozemky byly osety do konce dubna a 20. dubna t. r. silně padal ještě sníh.

Ze zdejší obce bylo nucené dodávání másla a mléka do mlékárny p. Demla ve Spálově. Většina producentů dodávala máslo, někteří mléko. Z každého zabitého prasete mělo býti odváděno 2 kg 92 dkg sádla nebo slaniny.

Pomocná a vlastenecká činnost učitelstva okresu. Členy Červeného kříže 86 učitelů a učitelek – Stříbrného kříže 3 – vdovského spolku 4 – sirotčího spolku hranického 45 – pomáhali při soupisu obilí a mouky 50 – při zjišťování obdělávané půdy 45 – v době polní práce 33 – zaměstnávali děti o prázdninách 5 – u obecních úřadů 51 – rozdělovali lístky na chléb 31 – vypláceli vyživovací podpory 16 – při válečném pojišťování 22 – vojensky mládež cvičili 32 – časopis „Mladé Rakousko“ odebíráno 139 kusů – patriotických slavností bylo 295 – teplých oděvů zhotoveno 1640.

Školní sbírky: Červenému kříži K 1241.5 – vdovskému fondu 247.51 K – zemskému Červenému kříži 243.55 K – invalidnímu fondu známek ve Vídni 6370 kusů – na opatření ponorky 87.99 K – válečných odznaků koupeno za 58 K – válečnému fondu 16 K – kovu odevzdáno 1594 kg – vlněných látek sebráno 1627 kg, bavlněných 3967 kg – kaučuku 32 kg – ostružinového listí 455 kg, jahodového listí 531 kg – kopřiv 110 kg – ústředně odevzdáno: jahod 88 l – malin 217 l – 182 l borůvek, 97 kg hub, 27 kg dýňových jader – v obětí dny žáci vybrali 2194 K – starého papíru odevzdáno 557 kg – šestý dětský den vynesl 1736.1 K – členů žáci získali na Červený kříž 538. Kromě toho korespondovalo jménem příbuzných s vojínů v poli a raněnými 42 učitelů a učitelek, se zajatci 17 – všichni pěstili ducha patriotického a dynastického a uklidňovali občany.

Vidimus:/ Č. Kramoliš, c.k. okr. insp. šk. 24/5 1917.

Odebrání zvonu posledního. Ve středu 8. srpna 1917 dostavila se vojenská komise, aby odebrala poslední zvon z věže filiálního kostela. Šest vojáků sundalo zvon, předem 1/4 hodiny zvonili s ním naposled. Naložili na malý vůzek a odjeli do sousedního Spálova. Zůstal pouze umíráček na naší věži.

Žně. S netrpělivostí očekávali rolníci příštích žní. Leč velké sucho zklamalo naděje rolníků, obilí zůstalo velmi krátké ve slámě a zrna bylo tak málo, že mnohý ani semeno z pole nedostal, obzvláště u ovsa a ječmene. Pšenice a žito bylo obstojnější. Od května do října 1917 vůbec nepršelo.

Zjišťování osevaných ploch. Výnosem c.k. okresního hejtmanství nařízeno zjistiti osevnou plochu obilí, luštěnin, zemáků, řepy. Komisi vedl Jan Maršálek, řídící učitel ze Spálova a starosta obce Lév František č. 15.

/Kulaté razítko o průměru 28 mm:/

Jan Maršálek, v. r.

NÁRODNÍ ŠKOLA VE SPÁLOVĚ

správce školy.

R. 1917/18

Školní rok. Školní rok započat 17. září 1917 s počtem žáků 62 chlapců, 51 děvčat. Vyučování bylo polodenní i v tomto roce, kde vyučoval učitel výpomocný Ševčík Josef do 15. října 1917, načež musil nastoupiti vojenskou službu ku c.k. pluku 54 do Sanoku. Na jeho místo nastoupila výpomocná učitelka Rušarová Marie, rodem z Milotic. Podnikla zkoušku učitelské způsobilosti v Příboře s dobrým prospěchem.

Vyznamenání příslušníků. Z místní obce vyznamenání byli pro statečné chování před nepřitelem: Klesl Josef, četař u c. a k. pluku č. 15 stříbr. med. II. tř. Biskup Jan, dragoun, pluk č. 12, bronzovou medailí. Ondřej Rudolf, dělostřelec, železný zásl. kříž na stuze. Klein Klement, pl. 54. bronzovou medailí. Šima Josef, pluk 54., stříbrnou medailí II. tř. Ondřej Rudolf, dělostřelec, bronzovou medailí. /Dále byli bronzovou medailí vyznamenáni:/ Filip Alois, pluk č. 13, Kubica Jan, pluk č. 13, Biskup Jan, pluk č. 12, Král Frant., pluk č. 12, Brož Alois, pluk č. 12, Mík Frant., myslivec, pl. č. 5.

Válečná půjčka VII. V době od 7. listopadu 1917 do 3. prosince 1917 vypsána VII. válečná půjčka a předepsáno zdejší obci 45 000K. Předsedou exekutivního výboru byl řídící učitel Maršálek Jan ze Spálova, který zároveň byl pověřen dozorem nad exekutivními výbory ve Spá-

lově, Luboměři, Jindřichově, Partutovicích. Upsáno a splaceno.

Vojenská rekvisice obilí. V době od 19. listopadu 1917 do 25. prosince 1917 nařízena na celé Moravě vojenská rekvisice obilí. Předsedou této revisice byl učitel Dřimal z Olšovce, odhadcem Šustek Ignác, rolník ze Spálova, Lév Frant. starosta a 3 vojáci.

Výsledek VII. válečné půjčky. Výsledek VII. válečné půjčky ve zdejším okrese jeví se následující potěšující výsledek: Učitelé a učitelky 32 200 K, žáci 77 150 K, občané 14 347 650 K, /úhrnem/ 14 460 000 K. V agitačním výboře bylo 35 učitelů, přednášelo o půjčce 7 učitelů, agitovali všichni učitelé a učitelky. V celku zásluhu o tento skvělý výsledek náleží učitelstvu, které si je vědomo svých vlasteneckých povinností a je prodchnuto city dynastickými. Z té příčiny doporučovala okresní školní rada, by c.k. okresní hejtmanství zvláště horlivým učitelům dalo pochvalné uznání.

Výsledek dosavadních válečných půjček je následující v okrese: I. 500 000 K, II. 1 500 000 K, III. 5 500 000 K, IV. 6 500 000 K, V. 10 600 000 K, VI. 12 250 000 K, VII. 14 460 000 K.

Dodatečná revise soupisu zásob. C.k. okresní hejtmanství ustanovilo správcem komise pro revisi soupisu zásob ve zdejší obci řídícího učitele Jana Maršálka ze Spálova. Soupis zásob potrval od 7. až do 9. února 1918 a zrekvírováno 274 kg pšenice, 2354 kg žita.

Snížení spotřeby obilí a mouky. Nařízením c.k. úřadu pro výživu lidu ze dne 16. ledna 1918 byly stanoveny spotřební množství obilí a mlýnských výrobků: pro podnikatela zemědělských podniků k vlastní výživě 225 g obilí, pro těžce pracující osoby této kategorie 300 g obilí denně. Pro ostatní obyvatelstvo obnáší přípustné spotřební množství na hlavu: pro lehko pracující osoby 1150 g mouky týdně, pro těžko pracující osoby 1850 g mouky týdně.

Soupis osevních ploch. C.k. okresní hejtmanství v Hranicích jmenovalo řídícího školy ve Spálově Jana Maršálka soupisným komisařem osevních ploch ve zdejší obci. Práce s tím spojená trvala od 1. července do 17. července 1918. V komisi zasedali starosta Lév Frant. č. 15 a Biskup František, radní. Po ukončení prací zjištěno osevních ploch: pšenice ozimé 11 ha 78 a – pšenice jarní 6 ha 41 a – žito ozimé 95 ha 63 a – žito jarní 2 ha 33 a – ječmen 27 ha 98 a – oves 89 ha 70 a – zemáky

47 ha 68 a – řepy 12 ha 36 a – zelí 6 ha 40 a – jetel 42 ha 47 a – vikev 7 ha 50 a – úhor 44 ha – louky 97 ha 96 a – zahrady 7 ha 50 a – pastviny 66 ha 72 a – lesy 171 ha 19 a – stavební plocha 3 ha 16 a – neplodná plocha 24 ha 21 a – celkem 765 ha 77 a. V tomto roce jeví se větší plocha úhorů proto, že se nedostávalo osiva.

Tragický skon dp. faráře Ant. Flanderky. Dne 8. prosince 1915 vítali jsme co nového faráře P. Antonína Flanderku a 4. května 1918 pochovali mezi zdejšími farníky na hřbitově spálovském. P. Ant. Flanderka byl velkým milovníkem včel, holubů, králíků a vůbec hospodářství. Krmení holubů stalo se jemu osudným. Sypal na dvoře pozadek holubům. Mezi holuby vběhla slepice, která holuby klovala a jim v zobání překážela. Vzal do ruky šindel se střechy u hnojůvky ležící, vhodil po slepici, uškrábl se na pravé ruce /o hřebík/ velmi málo. Ránu vymyl, nepřikládal žádného obvazku. Pracoval na zahradě dále. Otekly mu prsty a celá ruka. Odebral se ihned k lékaři p. Dr. Vožickému, který ránu vypálil a obvázal. Rána se zacítila, avšak bacil nezničen. Postupoval výše a výše, až musel na rozkaz lékaře zavezen do všeobecné nemocnice v Hranicích. Přes usilovnou práci p. primáře ho zachrániti, nevedlo k cíli. Za hrozných bolestí skonal 4. května 1918. Na žádost rodiny převezl p. faráře řídící učitel Jan Maršálek z Hranic do Spálova k pochování. Přál si býti pocho0,ván mezi svými farníky. Pohřeb vykonal dp. děkan Ocásek z Fulneku za účasti 17 kněží, sboru učitelského, žáků a obyvatelstva. Byl to kněz oblíbený, školám a učitelstvu přející, sporu nevyhledával, sám z učitelské rodiny pocházel. Učitelstvo, obyvatelstvo zachová mu milou vzpomínku.

V červnu mráz. Na začátku měsíce června 1918 byl značný mráz, který na polních a zahradních kulturách způsobil sice škody, ale pouze malé, zvláště zemáky na dolinách omrzly a žito, která byla v květu poškozena.

Dodávka dobytka. Rozkazem c.k. okresního hejtmanství dodávala zdejší obec měsíčně 10 kusů hovězího dobytka pro vojenskou správu.

Dodávka vajec. Obec měla dodávati 6 kop vajec, a to rolník 3 kusy, chalupník 2 kusy, domkař 1 kus do vojenské nemocnice v Hranicích.

/Vidimus:/ Čeněk Kramoliš, c.k. okr. insp. škol. 24/6 1918.

Zjištění sklizně r. 1918. Výnosem c.k. okresního hejtmanství v Hranicích ze dne 6. července 1918, č. 4 177/E ustanoven byl Jan Maršálek, řídící učitel ve Spálově, předsedou soupisné komise pro zjištění sklizně

r. 1918. Celé hejtmanství rozděleno na 16 soupisných obvodů, z nichž obvod Spálov, Luboměř, Jindřichov, Střítež, Olšovec, Partutovice pověřen byl hoře jmenovanému. Pro tento obvod ustanoven prozatímní kontingent, který měl býti bezpodmínečně sehnán: chlebovin (pšenice, žita, ječmene) 2565 q, oves 1200q,

Tento kontingent komise rozdělila na jednotlivé obce: Spálov, chlebovin 579 q, ovesa 284 q, Partutovice chl. 399 q, ov. 193 q, Olšovec ch. 303 q, ov. 111 q, Střítež chl. 585 q, ov 277 q, Luboměř chl. 288 q, ov. 179 q, Jindřichov chl. 619 q, ov. 319 q. V komisi zasedali Lév Frant., starosta, Biskup Frant., kovář č. 73, Klímek Cyril z Jindřichova, Jan Lév ze Stříteže.

Nejvyšší ceny vína. C.k. ministerstvo pro výživu ustanovilo nejvyšší ceny vína: Ve velkém prodeji: v sudech bílé per 1 hl 370 K, červené 380 K – v lahvích 7/10 l 480 K bílé – v lahvích 7/10 l 490 K /patrně červené/ - v hostincích 1 l bílé 4.6 K – červené 4.8 K – v lahvích 7/10 l 5.3 K bílé – červené 5.9 K.

Visitace školy. Okresní školní rada seznala ze zprávy o visitaci tamní školy ze dne 24. června 1918 vykonané, že výsledky vyučování jsou uspokojivé i velmi uspokojivé, dbá se čistoty žáků a návštěvy školy.

Správa školy v Luboměři 15. září 1918.

/Oválné razítko:/

ŠKOLA V LUBOMĚŘI

Jan Maršálek, v. r.,
správce školy.

R. 1918/19

Nový školní rok. Školní rok započat slavnými službami Božími, za působení učitelky Rušarové Marie, s polodenním vyučováním v obou třídách.

Úmrtí uč. Skřehotové. Truchlivou zprávu obdržela správa školy, že zalíbilo se Všemohoucímu povolati k sobě ind. učitelku Annu Skřehotovou ve Spálově a Luboměři, která 5. září 1918 ve 47. roce v Hranicích zemřela a tamtéž pochována. Čest budiž její památce! Okresní školní rada ustanovila výpomocnou industriální učitelku Flanderkovou Marii, sestru zemřelého faráře na zdejší škole od 1. října 1918.

Novým farářem ve zdejší obci ustanoven P. Oldřich Kyselák, rodák z Němčic na Hané, kooperátorem jeho bratr P. Stanislav Kyselák.

Československý stát. Nejkrásnějším dnem našeho národa bylo vyhlášení samostatného československého státu dnem 28. října 1918. Co to oslav, co to radost! Ve světodějně chvíli, kdy odvěký sen na-

šeho národa stal se skutkem a národ ujímá se sám opět vlády svých věcí, zve zemská školní rada, jež nyní úřaduje jménem Národního výboru, jakožto nejvyšší naší státní institucí ředitelstva a správy škol obecných a měštanských, aby věcnou promluvou poučili žactvo o významu nynější veliké doby. Mládež buď povzbuzena, aby vděčně zůstala pamětliva těch mužů, kteří budovali naši samostatnost a práci nebo krví svou ji vykoupili; buď také upozorněna, že škola má i o to nepopíratelnou zásluhu, že národ náš dosáhl vytouženého cíle a tím že jsou vyznačeny také budoucí úkoly a povinnosti mládeže. Aby jim vyhověla, nechť svědomitě zachovává všech nařízení Národního výboru, zejména pak jeho příkazu: „Chopte se práce, zachovejte klid!“ a vážnou opravdivostí oddá se usilovné práci, by obohatila ducha svého potřebnými vědomostmi, zušlechtila srdce své pravou lidskostí a položila pevný základ svému charakteru. Vedle práce jest však potřeba také přísné kázně, aby nic nebylo učiněno, co by i jen stínem mohlo poskvřniti čest našeho národa. Od učitelů pak očekáváme, že zapomene bývalých neshod přesvědčení a vystříhají se všeho, co síly naše kdysi tříštilo a oslabovalo, semknou se v jeden šik a v úplné shodě, první to podmínce šťastné budoucnosti národa k novému životu vzkříšeného.

Manifest císaře Karla, jímž zřídá se trůnu. Od nastoupení na trůn ustavičně jsem se snažil vyvésti své národy z hrůzy války, na jejímž vypuknutí žádné viny nemám. Nerozpakoval jsem se obnoviti ústavní život a otevřel jsem národům cestu k jejich samostatnému vývoji. Naplněn stále, jako dříve, neochvějnou láskou k národům, nechci jejich svobodnému vývoji svojí osobou státi v cestě. Jako překážku předem uznávám rozhodnutí, jež německé Rakousko učiní o své budoucí státní formě. Národ se svými zástupci převzal vládu. Zříkám se vši účasti na státních záležitostech úřadu. Kéž lid rakouský ve svornosti a smířlivosti vytvoří a upevní nový pořádek. Štěstí mých národů bylo od prvopočátku cílem mých nejbližších přání. Jen vnitřní mír zhojit může rány této války.

Karel, m. p. Lamasch, m. p.

Podmínky příměří s Rakouskem-Uherskem se stanoví:

Nepřátelství bude na všech frontách Rak.-Uh. zastaveno ve 3 hod.

odpol. 4. listopadu 1918. Rak.-uherské vojsko a jeho spojenců musí se stáhnouti na vzdálenost nejméně 3 km od čáry, vybudované italským nebo spojeneckým vojskem. Obyvatelstvo, nalézající se v pásmu těch 3 km musí se v příčině zásobování obrátiti buď na svou vlastní armádu anebo na armádu spojeneckých mocí. Rak-Uherské vojsko, které se v době zastavení nepřátelství nalézá na bitevní čáře, jež by dosáhlo italské vojsko, musí býti považováno za válečné zajatce.

Rakousko-Uherské armády a německé vojsko mohou s sebou vzíti jen to, co patří k výzbroji a osobnímu ozbrojení vojenských osob, dále důstojnické koně, train a koně ustanovené k odvezení potravin, kuchyně, důstojnických zavazadel a sanitního materiálu.

Rakousko-Uherská armáda a německé vojsko zanechají v území, které má býti vyklizeno všechen dělostřelecký materiál a jeho celou výzbroj. Doprava vojska, doprava válečného materiálu a spojeneckých mocí na rak.-uherské železniční síti mimo území, podle zbraňových příměrů vyklizené, jakož i vedení provozu na těchto sítích, jest svěřeno úředníkům rak.-uherských nádražních správ, ale pod kontrolou komisí, které jmenují aliované a spojenecké státy pod kontrolou vojenských a železničních velitelů, kteří budou jmenováni. Rak.-uherské úřady dají uvedeným transportům přednost před všemi jinými a ručí za jejich bezpečnost. Do 8 dnů po skončení nepřátelství musí italští váleční zajatci a Italové v Rakousku-Uhersku internovaní zastaviti všechnu práci, vyjma ony válečné zajatce a internované, jichž bylo použito pro zemědělské práce, před podepsáním zbraňového příměří. Musí býti pro všechny případy připraveni okamžitě odejiti, jakmile o to vrchní velitelství italské armády požádá.

Prohlášení československého státu. Československý stát prohlášen 28. října 1918 a utvořena nová vláda:

President prof. Tomáš Masaryk.

Dr. Edvard Beneš, zahraniční ministr. Gustav Habrman, ministr vyučování. Václav Klofáč, ministr národní obrany. Karel Prášek, /ministr/ zemědělství, Dr. Alois Rašín, ministr financí, František Staněk, ministr veřejné práce, Dr. František Soukup, ministr spravedlnosti, Dr. Adolf Stránský, ministr obchodu, Jiří Stříbrný, poštovníctví, Dr. Vavro Šrobár, zdravotnictví, Dr. Milan Štefánik, vojenství, Ant. Švehla, ministr vnitra, Dr. Bohuslav Vrbenský,

zásobování, Dr. Lev Winter, sociální péče, dr. Isidor Zahradník, ministr železnic, Dr. Mořic Hruban, bez portefeuille. Stát československý byl prohlášen republikou 15. listopadu 1918 a prvním prezidentem zvolen prof. Masaryk.

Kolkování peněz. Ministr financí Rašín v Národním shromáždění podal návrh zákona ze dne 25. února 1919, kterým si vyžádal zmocnění ke stažení a okolkování peněz. Starostům, kněžím, učitelstvu, novinářům uloženo za povinnost, aby šířili známost o okolkování do poslední chatrče. Na vesnicích padla tíha zprostředkovatele mezi lidem a kolkovacím místem na starostu. Všichni přednostové domácností na vesnici a v městečku mají právo složit své peníze u starosty. Ten pak je odvezl k okolkování do Hranic. V zákoně bylo nařízeno, že v době kolkování musí obchody, které prodávají předměty nezbytné potřeby brát i peníze ještě neokolkované. Vyhlášeno moratorium, které stanoví, jaké nejvyšší částky peněžní ústavy budou vypláceti z vkladů po určitou dobu. Při sebirání peněz ku okolkování ve zdejší obci byl účasten Lév Frant., starost a sebral 180 000 K. Zřejmě, že v obci bylo peněz dosti.

Vychodil Štěpán, přesídlení. Okresní školní rada přidělila učitele Vychodila Štěpána, po 12letém působení na zdejší škole, od 1. dubna 1919 na školu do Tršic ze zdravotních ohledů, po 3 měsíční dovolené. Byl to učitel v národním cítění dokonalý, mimo školu snaživý, byl spoluzakladatelem s řídícím učitelem Národní Jednoty.

Nové varhany. Ve zdejším filiálním kostele postaveny v měsíci červnu 1919 úplně nové varhany firmou Eduard Mölzel z Kutné Hory, za něž obnos 3000 K daroval hostinský a rolník Klézla Tomáš č. 22 k uctění padlého syna – legionáře na ruském území. Celkem stály varhany 5500 K, další obnos sebrán občany. Krásnou památku zanechá Klézla Tomáš.

Obecní volby. Vyhláškou okresního hejtmanství ze dne 8. dubna 1919 č. 7685 na základě § 11. obecního řádu volebního ustanovuje se volba obecního zastupitelstva na neděli 15. června 1919. Volí se 15 členů obecního zastupitelstva. Do místní komise byli zvoleni: Mík Rudolf, Šustek Jos. č. 64, Král Josef č. 43, Valenta Jos. č. 9, Biskup Fr. z Heltínova č. 18, Biskup Ondřej. Náhradníci: Ondřej Jos. č. 10, Grones Albín. Dle zhotoveného seznamu voličského bylo 231 voličů. Z důvodu, že obec předložila pouze jednu kandidátní listinu, volba odpadla a zvoleni: Lév Fr. č. 15, Čech Jos. č. 38, Šustek Jos. č. 2, Ondřej Jos. č. 10, Šustek Jos. č. 64, Lév Frant. č. 6, Bis-

kup Frant. č. 40, Klézla Fr. č. 45, Mík Jos. č. 11, Ondřej Adolf, Demel Frant. č. 57. Náhradníci: Šustek Jan č. 97, Ambrož Kliment, Lév Karel, Biskup Ondřej, č. 71, Rérich Frant. č. 3, Horák Adolf, Farda Frant. č. 103.

/Vidimus:/ Č. Kramoliš, okr. insp. škol, 12/6 1919.

Volba starosty. Při volbě starosty docíleno dohody a zvolen Lév Fr. dosavadní starosta a náměstkem Šustek Josef.

II. nová vláda čs. republiky. Z koaliční vlády vystoupili ministři: Dr. Kramář, dr. Rašín, dr. Stránský, dr. Zahradník, dr. Soukup, dr. Hruban a dr. Vrbenský. Počet ministerstev se zmenší a do nového kabinetu vstoupí prezidentem jmenované nové ministerstvo takto: Min. předsedou Vlastimil Tusar (soc. demokrat). Min. vnitra Antonín Švehla (republik. strana). Min. zahr. záležitostí dr. Ed. Beneš (mimo strany), Min. financí dr. Cyril Horáček (republik. strana). Min. obchodu dr. Ferd. Heidler (nár. socialista). Min. veřejných prací Ant. Hampl (soc. demokrat). Min. výživy Ferd. Houdek. Min. železnic Jiří Stříbrný (soc. demokrat). Min. zdravotnictví dr. Vavro Šrobár (Slovák). Min. národ. osvěty a vyučování Gustav Habrman. Min. soc. péče dr. Lev Winter (soc. demokrat). Min. nár. obrany Václav Klofáč. Min. pošt a telegrafů Frant. Staněk (republ. strana). Min. zemědělství Karel Prášek (rep. strana). Min. spravedlnosti dr. Frant., Veselý.

Národní demokracie vzhledem k různým zjevům ve veřejnosti setrvává prozatím při vyčkávacím stanovisku, projevila však ochotu vstoupiti do koalice bez nároků na zastoupení ve vládě, jestliže nová vláda svým osobním složením i svým programem bude poskytovat pevnou záruku, že blaho republiky ve vnitřním životě i ve vnějších vztazích bude zabezpečeno.

/Zde na str. 486 kroniky školy v Luboměři končí rukopisné písmo Jana Maršálka a začíná písmo Karla Leva až na str. 489./

M. Rušarová, přeložení. Okresní školní rada přeložila dekretem ze dne 8. VIII. 1919 literní učitelku sl. Marii Rušarovou na trojtřídní školu ve Stříteži u Hranic a ustanovila zatímnním učitelem zde absolventa učitelského ústavu Josefa Skřičila, rodem ze Lhotky u Hranic.

Karel Lev, jmenování zat. spr. školy. Zatímnním správcem školy jmenován byl definitivní učitel ad personam ve Spálově Karel Lev, rodem ze Stříteže u Hranic, který vojenské povinnosti zproštěn jako nadporučík v.v. /ve výslužbě/ s chatrným zdravím z bojů na Slovensku v polovici června se navrátil a správu školy dnem 1. září /1919/ převzal.

RODOPISNÁ KRONIKA

Vysvětlení: Do rodopisné kroniky nám ucelenými údaji přispívá pouze obec Luboměř. Ze Spálova zveřejňujeme jen ty události, které nám zašlou nebo předají samotní občané.

Narození

- 27. 2. 2020 Bořek Ambrož, matka Petra Randýsková,
otec Bořek Ambrož, Luboměř 127
- 8. 3. 2020 Amálie Šustková, matka Markéta Šustková roz. Zástěrová,
otec Ing. Daniel Šustek, Spálov 142
- 4. 4. 2020 Lucie Peprná, otec Filip Peprný, matka Zuzana Peprná,
Luboměř 10
- 18. 4. 2020 Alžběta Miková, otec Petr Mik, matka Veronika Miková,
Luboměř 129
- 30. 4. 2020 Patricie Valtrová, otec Jiří Valtr, matka Nikola Valtrová (roze-
ná Gronesová), Luboměř 34

Sňatky

- 20. 02. 2020 Jaroslav Havel a Jitka Valentová, Luboměř 119

Úmrtí

- 12. 8. 2019 Václav Kříž, Spálov 292 (ročník 1945)
- 23. 2. 2020 Božena Rycková (ročník 1927),
spálovská rodačka, zemřela v DD v Odrách
- 12. 4. 2020 Františka Mollnhuberová, Heltínov 28
- 15. 4. 2020 Milada Šmatelková, Luboměř 72
- 31. 5. 2020 Rostislav Rambousek (ročník 1931),
Spálov 65, vlastenec a vlastivědný pracovník

ZÁZNAMY

(Zpracovali: Jaroslava Šustková, Jarmila Mazáčová, Jiří Vlček)

PROSINEC 2019

1. 12. **Luboměř** – od začátku prosince bývá občasně otevřena opět hospoda „U Pecucha“ na čp. 82.
1. 12. **Spálov** – 1. adventní neděle – nový církevní rok. Při mši svaté bylo žehnáno adventním věncům, které si do kostela přinesli farníci. V adventní době budou vždy v pondělí, ve středu, ve čtvrtek (7.00) a v pátek (18.00) rorátní bohoslužby v místním kostele. Ve dnech 6. 12. až 8. 12. adventní duchovní obnova, vedl ji P. Jan Larisch.

Pro zajištění chodu farnosti byla zvolena nová ekonomická rada s těmito členy: Ing. Kamila Ambrožová, Anna Králová, Ilona Zálešáková, Miroslav Till, David Süsenbek a Petr Holík. Letos již po třetí v našem městyse proběhlo o první adventní neděli slavnostní rozsvěcování vánočního stromu v parku před zahradnictvím s účastí sv. Mikuláše, anděla a čertů. Školní děti připravily vánoční jarmark, k poslechu hrála smíšená hudební skupina rodičů a dětí. Kromě perníčků a dárků pro děti si mohli četní hosté zakoupit punč a grilovanou klobásu. Stalo se dobrým zvykem přinést si na punč vlastní hrníček.

4. 12. **Luboměř** – na obecním úřadě se uskutečnilo zasedání zastupitelstva obce. Zastupitelé např. schválili rozpočtové provizorium na rok 2020, různé finanční dary či zvýšení nájmu v obecních bytech. Zastupitelstvo také vydalo novou obecně závaznou vyhlášku o místních poplatcích.
5. 12. **Luboměř** – každoročně se večer 5. prosince vydává na nadílku po vesnici sv. Mikuláš s čerty a andělem. Nejinak tomu bylo také letos. Jeho družinu vozilo od domu k domu koňské spřežení.
6. 12. **Heltínov** – zdejší sbor dobrovolných hasičů uspořádal pro obyvatele slavnostní rozsvícení vánočního stromečku s mikulášskou nadílkou. Zpívaly se adventní písně a koledy, podával se čaj, punč i cukroví. Mikuláš naděloval dětem za básničku či písničku sladkosti. Hojná účast, nepřízeň počasí.

7. 12. **Spálov** – spálovská šestka „Do Pekla a zpět“, start v areálu TJ Spálov, trasa 6 km pro běžce a 5 km pro pěší, startovné dobrovolné, výtěžek věnován na revitalizaci okolí Pekla. Účast 12 běžců a asi 20 chodců. V druhém ročníku závodu se nejlépe umístili běžci: 1. Štěpán Mik, 2. Viktor Dubovský, 3. Jakub Flodr, ale pochvalu si zaslouží všichni zúčastnění.
10. 12. **Spálov** – v obřadní místnosti úřadu městyse se v 18 h. konalo 8. jednání zastupitelstva za účasti 6 zastupitelů a 7 občanů, host Ing. Šuláková ze stavebního úřadu Odry. Před zahájením zasedání vyzvala paní starostka všechny zúčastněné, aby minutou ticha uctili oběti útoku ve Fakultní nemocnici v Ostravě. Program zasedání: podání žádosti o pořízení změny Územního plánu Spálov č. 1 zkráceným postupem Městským úřadem Odry. Příspěvek na provoz na rok 2020 pro ZŠ a MŠ Spálov ve výši 2 000 000 Kč, poskytnutí finančního daru organizaci Beskyd ve Frýdku Místku 5 000,-Kč, finanční dar pro Andělé stromu života v NJ 5 000,-Kč, fin. dar pro sbor Ondrášek 2 000,-Kč. Kotlíkové půjčky – program pro poskytování návratných finančních výpomocí, hospodaření 1 – 11/2019, rozpočet na rok 2020 plán inventur, zpráva finančního a kontrolního výboru, záměr prodeje bytů v bytových domech č. p. 290 a 292. Žádosti o dotace: oprava pomníku obětem 1. svět. války, modernizace sociálních zařízení v ZŠ Spálov, rekonstrukce podlahy a topného systému tělocvičny v ZŠ, „Přístavba ZŠ a MŠ Spálov“, plán obnovy kanalizace městyse. Od 1. 1. 2020 poplatek za odpady činí 472,-Kč za osobu a kalendářní rok a navyšuje se cena stočného na 12,- Kč za m³ nebo 420,-Kč za osobu na rok...
V závěru – plán svatebních obřadů v roce 2020.
11. 12. **Spálov** – v 18 h. u vánočního stromu „Chcete s námi zpívat vánoční koledy?“ Koledy doprovázelo hudební seskupení Spálov, texty koled si zájemci vyzvedli na místě. Touto akcí jsme se připojili k výzvě Česko zpívá koledy, letos proběhl již 9. ročník.
15. 12. **Spálov** – ZUŠ, SRPŠ a Klub přátel ZUŠ Odry pořádaly v kostele sv. Jakuba Adventní koncert od 15 hodin. Vystoupily hudební a pěvecké soubory složené ze spálovských a oderských dětí.

Všichni jsme se s chutí zaposlouchali do vánočních písní a koled. Velmi působivé bylo vystoupení houslového a kytarového souboru, také pěveckého souboru ZUŠ. Vstupné dobrovolné, hosté ze Spálovska a z Oder zaplnili kostel.

20. 12. **Spálov** – základní umělecká škola a Klub přátel ZUŠ Odry předvedly v kostele sv. Jakuba po mši svaté v 17.45 ADVENTNÍ LEGENDU s vystoupením dětského pěveckého sboru Spálov pod vedením p. Jitky Jakubíkové. K zpříjemnění adventního času v legendě vystoupili: vnuk – Adam Smetana, děd – Pavel Květoň, flétna – Daniel Zgažar, varhany Marie Süsenbeková.
23. 12. **Spálov** – tříčlenné skupinky místní organizace skautů roznášely do domů před Štědrým dnem betlémské světlo dovezené ze Svaté země. Betlémské světlo je symbol naděje a přátelství. Občané si pak z plamínku světla mohli zažehnout štedrovečerní svíce a svíčky na vánočních stromcích. Z betlémského světla byla zažehnuta i svíce v lucerně umístěné na kamenném kříži u pěti lip, která zářila po celou dobu vánočních svátků.
23. 12. **Luboměř** – luboměřské děti pod vedením paní Veroniky Podešvové a ve spolupráci s obcí navštívily opět před Vánocemi nemoné a osamělé občané. Zazpívaly jim koledu a předaly malý dárek.

Luboměř – skauti a skautky roznášeli po obci betlémské světlo.

Luboměř – dne 23. prosince proběhl již 2. ročník soutěže o „Nej bramborový salát.“ K ochutnání bylo 14 různých salátů. Vítězným se stal salát od paní Jany Čechové. Na zapití se podával zlatavý mok a vánoční punč. Chuť salátu zneutralizovalo i výborné cukroví, které soutěžící donesli.

24. 12. **Heltínov** – v místní kapli zpívali obyvatelé za doprovodu houslí (Filip Sandler) a elektronických varhan (Alžběta Sandlerová) koledy u jesliček. Akci zorganizoval sbor dobrovolných hasičů, který přichystal i občerstvení. Hojná účast.

Heltínov – po několika letech se opět sloužila v kapličce pravá půlnoční mše svatá. Po mši sv. připravili heltínovští farníci malé občerstvení.

25. 12. **Spálov** – v 16.00 hodin v parku u vánočního stromu se potkalo mnoho občanů u živého betléma s vystoupením Smíšeného pěveckého sboru. Zazněly koledy a vánoční písně. Vybrané finance 9 100,- Kč byly věnovány nadačnímu fondu Betlém nenarozených. Akci s občerstvením připravil městys Spálov a získané finance také věnoval nadačnímu fondu.
- 25.12. **Spálov** – místní sbor dobrovolných hasičů pořádal ve středu od 20 hodin v sokolovně tradiční Štěpánskou zábavu s hudbou MY - DVA (bývalá skupina A-Band) ze Studénky. Menu: guláš, vařené víno, káva, limo. Vstupné 80,-Kč, vstup s občanským průkazem. V tomto roce účast odpovídala kapacitě sokolovny.
- 31.12. **Spálov** – v úterý odpoledne na Silvestra uspořádal divadelní spolek „Dolňáci“ již X. ročník silvestrovského hokejového duelu Dolňáci versus Hornáci O putovní pohárek. Silvestrovská zima se stejně jako v předcházejících letech opět příliš nevydařila, proto se zápas uskutečnil s míčkem na dlažbě na „Panské zahradě“. Každým rokem je větší účast fanoušků, kteří hlasitě podporovali svůj KONEC. Podával se punč pro dospělé i pro děti. Vítězem utkání se s několikabodovým rozdílem stalo družstvo Dolňáků.
- 31.12. **Spálov** – na Silvestra, a také o den dříve, se už od večerních hodin jednotlivě ozývaly petardy a o půlnoci se rozzářila obloha nad obcí desítkami světelných raket na uvítání nového roku 2020. Letošní oslavy byly kratší a klidnější.
31. 12. **Luboměř** – občané se sešli o půlnoci u vánočního stromku v centru obce, aby společně přivítali nový rok.

LEDEN 2020

4. 1. **Heltínov** – Sbor dobrovolných hasičů v Heltínově uspořádal ve zdejší hasičské zbrojnici svoji výroční valnou hromadu.
5. 1. **Spálov** – Římskokatolická farnost Spálov pořádala od 16.00 v kostele sv. Jakuba „Vánoční koncert“, na kterém vystoupilo třicetičlenné Pěvecké sdružení Kopřivnice se sbormistrem Jiřím Najvarem, na varhany doprovázela Eva Pajdlová.

V programu zazněly skladby a písně Zdeňka Lukáše, James E. Moora, G. Younga, Adama Michny z Otradovic, Antonína Tučapského a Jakuba Jana Ryby. Dobrovolné vstupné bude použito na opravu kostela v Luboměři.

Dopoledne v 9.30 mše svatá: slavnost Zjevení Páně – Tří králů, žehnání vody, kadidla a křídý místním knězem P. Zdenko Vavro. Slavnostní ráz mše umocnila svým doprovodem dechovka Spálovanka, varhany Mgr. Marie Süsenbeková.

11. 1. **Spálov** – sdružení české katolické Charity Odry uskutečnilo v sobotu dopoledne Tříkrálovou sbírku 2020. Domácnosti v obci navštívilo šest skupinek Tří králů, kteří nad hlavní dveře domu posvěcenou bílou křídou napsali K + M + B, což znamená Christus mansionem benedikat – Ať Kristus žehná tomuto domu. Vedoucími jednotlivých skupinek byli Anna Chytilová, Kristýna Miková, Denisa Honišová, Ludmila Miková, Miloslav Chytil a Ludmila Dudová. Ve Spálově skupinky skautů vybraly celkem 47 720 Kč.
11. 1. **Luboměř a Heltínov** – také tento rok proběhlo tříkrálové koledování. Jedna skupinka se vydala na Heltínov a zbylé si pak rozdělily Luboměř. Někteří koledníci hráli i na hudební nástroje. Celkem Tříkrálová sbírka vynesla v obci 20.319 Kč (z toho Luboměř 15.927 Kč, Heltínov 4.392 Kč). Díky všem dárcům.
11. 1. **Luboměř** – v sále Lidového domu se uskutečnil od 20 hod. hasičský ples, který hudebně doprovodila skupina DOMEZA. Bohatá tombola a občerstvení. Plesový večer zpestřilo zábavné taneční vystoupení místních hasičů a hasiček STARDANCE. Vstupné 70 Kč.
18. 1. **Spálov** – fotbalisté TJ nás pozvali na Sportovní ples, který se pořádal od 19 hodin v sokolovně. Hudba GRIFIS Odry, vstupenka a místenka 150,- Kč, místenky bylo možné zakoupit v předprodeji u obsluhy v hospůdce Na Hřišti. Program: vystoupení tanečního kroužku ZŠ, vystoupení taneční školy Batukády z Hranic, ukázka párové akrobacie AirAcro, překvapení mužů TJS, barmanský koutek, slosování o ceny. Hosté zaplnili sokolovnu.

25. 1. **Spálov** – myslivecké sdružení Královec Spálov pořádalo v sobotu ve 20 hodin v sokolovně tradiční Myslivecký ples. K tanci a poslechu hráli Pospěchovi. Bohatá tombola a tradiční myslivecká kuchyně. Zvěřinový guláš, svíčkovou a pečeného divočáka bylo možné zakoupit od 18 hod. v sokolovně, v Luboměři byl k zakoupení zvěřinový guláš. Vstupné 80 Kč, účast okolo 200 hostů.
25. 1. **Luboměř** – luboměřští myslivci prodávali v podvečer před plesem na obecním úřadě zvěřinový guláš.
31. 1. – 2. 2. **Spálov** – Severská filmová zima v sokolovně ve Spálově. Začátek filmu vždy v 19.00, každý film uvedla nordistka Mgr. Daniela Mrázová. Filmy: Tresčí jazýčky, Povídky ze Stockholmu a Muž ze sněhové jeskyně. Vstupné 60 Kč.

ÚNOR 2020

8. 2. **Spálov** – Dětský maškarní ples s Divadélkem Ententýky se uskutečnil v sokolovně od 14.30 hodin. Ples pořádalo SRPŠ ve spolupráci se ZŠ a MŠ Spálov. Velká účast, vstupné dobrovolné a bohaté občerstvení.
15. 2. **Luboměř** – Český svaz včelařů uspořádal opět po roce v Lidovém domě „Včelařský ples“. Plesovým večerem hudebně doprovodila skupina Grifis. Připravena byla bohatá, nejen medová tombola. Kulturní program zpestřilo vystoupení mažoretek z nedalekých Hranic a kouzelník. Výtěžek z plesu včelaři věnovali na rekonstrukci kostela sv. Vavřince v Luboměři. Vstupné 70 Kč. Hojná účast.
17. 2. **Spálov** – ve zdravotním středisku začal ordinovat nový lékař z Hranic MUDr. Martin Jadrníček každé pondělí (17 – 19), úterý (14.30 – 16.30) a středu (13 – 15 hodin).
21. 2. **Spálov** – místní organizace KDU-ČSL ve spolupráci s úřadem městse uskutečnily v pátek akci přípravy a prodeje domácích koblih. V kuchyni sokolovny se smažily koblihy z 30 kg mouky. Výrobky se prodávaly od 11 hodin po 10 korunách a všechny koblihy se podařilo prodat.
22. 2. **Spálov** – sbor dobrovolných hasičů uspořádal v sobotu od 9 hodin tradiční vodění medvěda a pochovávaní basy s veselým a početným maškarním průvodem (více než 30 osob).

Po Spálově chodily, jako vždy, dvě skupiny s medvědem (Pavel Kubica, Tomáš Horáček) a maškarami. Průvody doprovázela dechovka rodičů a učitelů. Večer v 18 hodin se před hasičskou zbrojnicí konal, za účasti občanů, tradiční obřad pochovávaní basy a podávalo se masopustní občerstvení.

„Každým rokem bývá dáno, masky vyjdou do ulic,
dřív než noc se změní v ráno, ona nevrzne si víc.
Odešla, jediná na světě, jež nikdy nezradí,
zůstal jí futrálek a hřbitovní kapradí.“

22. 2. **Luboměř** – po roce opět proběhlo vodění medvěda s pochovávaním basy a smažení masopustních koblih. V chladném počasí se vydaly více než dvě desítky pestrobarevných masek v čele s medvědem a za doprovodu hudby po obci. Medvěd si zatancoval s hospodyní a po malém občerstvení pokračoval průvod dále celou vesnicí.

Celkem se letos nasmažilo cca 1300 koblih. Výtěžek z jejich prodeje byl místními hasičkami věnován na opravy kostela sv. Vavřince.

Odpoledne v obecním parku u rybníku se konalo „poslední rozloučení“ s basou. Humornou smuteční řečí pobavil „kněz“ v podání Pavla Květoně. Následovalo pohoštění (guláš a pivo) v Lidovém domě, které zabezpečil zdejší SDH. Občerstvení hrazeno z peněz obdržených při vodění medvěda. Velká účast občanů i přespolních.

25. 2. **Spálov** – v obřadní síni ÚM se konalo od 18 hod. 9. jednání zastupitelstva městyse Spálov. Zastupitelstvo na svém zasedání schválilo: poskytnutí finančních darů ČSOP ZO NJ v Bartošovicích 3 000,- Kč, pro SRPŠ Spálov 10 000,- Kč, organizaci Junák 20 000,- Kč, klubu Zvoneček Odry 6 000,- Kč, Českému svazu včelařů ZO Odry 3 000,- Kč, společnosti DĚCKO, o.p.s. NJ 10 000,- Kč, poskytnutí účelové dotace spolku TJ Spálov 230 000,- Kč, dotace na spolufinancování projektu „Kotlíková dotace“ 15 000 a 20 000,- Kč, uzavření darovacích a kupních smluv, výši odměn neuvolněným občanům zastupitelstva, odpisové plány pro rok 2020, řád veřejného pohřebiště městyse Spálova a jiné.

Zastupitelstvo pověřilo starostku zahájit jednání o možném převodu nemovitosti TJ Sokol a budovy v majetku, TJ Spálov do majetku obce.

28. 2. **Spálov** – ZŠ a MŠ ve spolupráci se SRPŠ pozvaly veřejnost k slavnostnímu ukončení Kurzu společenského tance a chování žáků 8. a 9. třídy. Zahájení v 19 hod. v místní sokolovně, hudba Sunset, vstupné dobrovolné, občerstvení bylo zajištěno. Kurz probíhá každoročně od svého zahájení v roce 2002 a těší se zájmu v široké veřejnosti, hlavně mezi rodiči a prarodiči.
29. 2. **Luboměř** – klub Pátek ve spolupráci s obecním úřadem uspořádal v Lidovém domě maškarní ples, tentokrát na téma „Popeláři“. V tematicky vyzdobeném sále se mohli malí i velcí pobavit u různých soutěží s výchovným podtextem. Výzdoba i celý program byl laděn tak, aby pořadatelé osvětlili správné třídění běžného odpadu z domácnosti. Před oficiálním začátkem plesu bylo u sálu přistaveno popelářské auto, které si mohli účastníci prohlédnout a během komentované prohlídky získat propagační materiály. Celým odpolednem provázel již známý skřítek Javorníček.

BŘEZEN 2020

5. 3. **Luboměř** – na obecním úřadě proběhlo další, v pořadí již 7. zasedání zastupitelstva obce. Zastupitelé na něm schválili např. rozpočet obce, různé finanční dary a dotace, kotlíkové půjčky občanům na výměnu již nevyhovujících kotlů v domácnostech či realizaci nového sociálního zařízení v areálu Na Drahách v kontejnerovém provedení. Jednání zastupitelstva se zúčastnilo tentokrát celkem šest občanů.
7. 3. **Spálov** – v přízemí sokolovny se v 16 hod. sešli přátelé a členové dechové hudby Spálovanky, aby společně s váženým oslavencem panem Františkem Juráčem oslavili jeho 90. narozeniny. O bohaté pohoštění se vzorně starali rodinní příslušníci a dechovka vyhrávala svižné skladby až do pozdních hodin.
7. 3. **Spálov** – v sokolovně se od 18 hod. konalo setkání účastníků a zájemců akce Spálov vs. Spálov u Semil s promítáním dokumentů z družebních setkání. „Mateřídoušek“ a městys Spálov tuto akci připravily. Občerstvení bylo zajištěno, vstupné dobrovolné. Účast 80 hostů.

16. 3. **Spálov** – 10. zasedání zastupitelstva městyse Spálov se konalo v 17 hodin v obřadní síni ÚM. Bylo schváleno uzavření Smlouvy na zhotovení pomníku obětem II. světové války mezi městysem a Mgr. Jakubem Oravou, cena díla je 380 000,- bez DPH. Také byla uzavřena Smlouva o zřízení věcného břemene mezi městysem a MSK na stavbu „Silniční meteorologické stanice Luboměř – Spálov na pozemku p. č. 3132/1.

Březen: ohrožení zdraví a života občanů COVIDEM – 19, Koronavirem, který se bleskově šířil z čínského Wu-chanu do celého světa:

1. 3. V ČR první 3 případy nakažených koronavirem, jednalo se o turisty, kteří se navrátili z Itálie. Nejvíce postižen byl sever Itálie a Jižní Korea.
11. 3. Pandemie koronaviru, celkově nakaženo 120 000, 4 000 lidí zemřelo. V naší zemi 75 nemocných, z toho 2 vážně. Uzavřeny školy včetně ZUŠ.
12. 3. Vláda ČR vyhlásila třicetidenní „nouzový stav“, o dva dny později karanténu. Vláda zpřísňuje ochranná opatření, uzavírá hranice České republiky. Šíření nemoci hodnoceno jako trestný čin. Zákaz akcí s počtem lidí nad 30. Rizikové oblasti: Čína, Itálie, Německo, Švýcarsko, Velká Británie, Jižní Korea, Španělsko, Norsko, Francie, atd.
15. 3. **Spálov** – na zdravotním středisku neordinuje obvodní lékař ani zubní lékařka v Jakubčovicích, v kostele se ruší všechny bohoslužby a jiná shromáždění. Je doporučen omezený počet lidí při pohřbu na 30.
16. 3. Oblast 21 obcí na Olomoucku včetně Uničova, Červenky a Litovle byla v pondělí uzavřena kvůli snaze zamezit šíření koronaviru. Oblast střežilo 160 policistů na 22 stanovištích, vyskytly se případy, že lidé zákaz výjezdu či vjezdu obcházel.
17. 3. Uzavřena MŠ ve Spálově.
18. 3. Od půlnoci se nesmí vycházet bez ochranné roušky (šátek, šála...), používat i jiné ochranné pomůcky (rukavice, brýle...).

Nejvíce ohroženou skupinou jsou senioři nad 65 let. Po dobu nařízené karantény byly omezeny úřední hodiny na úřadech, uzavřena kina, divadla, velká nákupní centra, veškeré služby občanům... Byl vyhlášen zákaz volného pohybu. Komunikovat lze přes telefon nebo e-mail, využívat bezhotovostní platební styk. Obecní úřady nabízely starším a osamělým občanům možnost obstarávání nákupů, zajištění léků, komunikaci s lékařem a jiné potřebné věci (roušky...). Také v našem městě se projevuje solidarita mezi občany a ochota si navzájem pomáhat. Na úřadu městě se šíjí roušky, zaměstnancům úřadu pomáhají především ženy a dívky s šitím, žehlením a roznášením hotových roušek, lidé posílají látky, lemovky, gumové vázačky a hotové roušky. Zajišťuje se péče o starší osamělé spoluobčany. Do této krizové situace se zapojilo několik desítek občanů v naší obci.

- 18. 3. **Heltínov** – na louku nad výletišťem „Na rybníku“ byla vysazena jedle ojíňená (*Abies concolor*), která bude vánočním stromem v obci.
- 18. 3. **Luboměř** – na základě usnesení zastupitelstva obce a schválení farnosti ve Spálově došlo k vykloučení tují na místním hřbitově. Túje byly již značně proschlé, přerostlé a zasahovaly do okolních hrobových zařízení.
- 23. 3. **Luboměř** – v souvislosti s celosvětovou pandemií koronaviru vznikl velký nedostatek ochranných prostředků, především pak roušek, které se musely povinně dle nařízení vlády ČR nosit na veřejnosti. Obec proto požádala formou výzvy „Luboměřáci...Luboměřákům“ všechny spoluobčany, aby pomohli s ušitím látkových roušek. Od 23. března si tak všichni zájemci mohli zdarma díky luboměřským švadlenkám vyzvednout v místním obchodě roušky různých provedení, velikostí i barev.

Díky celosvětové pandemii koronaviru (Covid-19) musely být na základě nařízení vlády zrušeny veškeré kulturní, sportovní a společenské akce v obci – např. divadelní představení, vynášení smrti, velikonoční klapotání, pomlázka a jiné.

31. 3. Hodnocení stávající situace v ČR: počet nakažených 3002, zemřelo 24, uzdravilo se 25 občanů. Stále chybí ochranné pomůcky, i když řada lidí si je vyrábí svépomocí. Nejhorší situace je v domovech důchodců a v nemocnicích, jejich zaměstnanci raději spí v karavanech před budovami, aby byli blízko nemocným a také aby neohrožovali vlastní rodinné příslušníky.

DUBEN 2020

5. 4. Ochranné pomůcky se dovážejí převážně z Číny, je jich nedostatek, chybí také plicní ventilátory. Ve světě nakažen téměř jeden milion lidí, nejvíce případů v USA, pak Španělsko a Itálie. Je omezen vstup cizinců, kdo se vrátil ze zahraničí, musí dodržovat 14denní karanténu. Opatření proti šíření nákazy koronavirem zasáhla i do života lidí závislých na drogách.
9. 4. Otevírají se hobby markety, železářství a jiné obchody, ale prodávající a nakupující musí dodržovat hygienická pravidla – roušky, ochranné rukavice, vzdálenost 2 metry, dezinfekce rukou... Klesá cena benzínu na 27,30 Kč. Prodloužení „nouzového stavu“ do konce dubna.
14. 4. Hodnocení situace po Velikonočních: provedené testy 128 359, potvrzené případy 5 991, úmrtí: 139, počet zotavených 467. Počet denních případů výrazně klesl, poprvé od poloviny března pod hranici 100 případů.
18. 4. **Luboměř, Heltínov** – v obci se po roce opět svážel nebezpečný a velkoobjemový odpad.
27. 4. Nákaza koronavirem se vyvíjí pozitivně, otevírají se obchody, také kostely – pouze ve všední den nanejvýš pro 15 farníků, občané se mohou volně pohybovat, v přírodě bez roušky. Opatření na hranicích se uvolňují. Je zájem o kolektivní testování imunity.

KVĚTEN 2020

8. 5. **Luboměř** – v omezeném režimu (prodejní okénko) byla otevřena opět letní hospůdka s občerstvením ve sportovním kulturním areálu Na Drahách. Provozuje ji luboměřská občanka, paní Ivana Šmatelková.

10. 5. **Spálov** – odhalení Památníku obětem II. světové války u školy bez účasti veřejnosti, autorem je Jakub Orava z Klokočůvku. Památník je vysoký asi 3 m, čelní šířka 1,3 m, boční šířka 0,7 m. Je vyroben z šesti železných nosníků ve tvaru písmene U (6 let války), které jsou sestaveny do číslice římské II. Nahoře je položen balvan horniny z jakubčovického lomu. Přesné rozměry a nápisy na památníku jsou uvedeny na třetí a čtvrté obálce tohoto dvojčíslí.
11. 5. **ČR a Spálov** – návrat žáků 9. tříd, maturantů a studentů připravujících se ke zkouškám do škol, ale ne všech, záleží na rozhodnutí rodičů a žáků. Pedagogové jsou přetěžováni administrativou, dopoledne vyučují a potom zadávají úkoly a věnují se žákům, kteří ještě stále zůstávají doma. Situace je složitá, velmi záleží na samostatné práci žáků a zodpovědném přístupu rodičů, aby učivo pro daný ročník zvládli.
11. 5. **Spálov** – od tohoto data ordinuje MUDr. M. Jadrníček na zdravotním středisku v Jakubčovicích a ve Spálově.
12. 5. **Spálov** – v sokolovně v 18 hodin se uskutečnilo 11. jednání zastupitelstva městyse za účasti 6 zastupitelů a 11 hostů s tímto programem: žádosti o finanční příspěvky a prodej pozemků, smlouvy, dotace a půjčky, hospodaření obce a školy, rozpočtová opatření. Všechny společenské akce budou i nadále omezeny nebo zrušeny. V červnu se uskuteční pouze Bleší trh a retro výstava. Den dětí a spálovské hody se na hřišti nebudou konat.
17. 5. **Spálov** – kostel sv. Jakuba: včera v 18 hod. se konala mše svatá pro přesporní (Luboměř...), dnes v 8.00 mše svatá pro farníky z horního konce, v 9.30 pro farníky z dolního konce Spálova a z Tomanovska. V kostele může být do 100 osob s rouškami, dodržovat odstupy, dezinfekce rukou a jiná hygienická nařízení...
17. 5. **ČR** – *nouzový stav* vyhlášený vládou ČR 12. března 2020 po půlnoci 17. 5. 2020 skončil.

25. 5. **Spálov** – povoleno otevřít třídy s žáky 1. stupně, také mateřské školy s podmínkou, že do 30. 6. je kontaktní výuka nepovinná, na základě čestného prohlášení rodičů o zdravotním stavu dítěte. Ve třídě maximálně 15 žáků, v lavicích po jednom a musí se dodržovat přesně definované podmínky. Povoleno otevřít restaurace a stravovací služby. Úřad městyse vrátil na původní otevírací hodiny. Skupinových akcí se může účastnit maximálně 300 osob.
28. 5. **Spálov** - ve dnech 28. 5. (8:00 - 12:00) a 29. 5. (14:00 - 18:00) se uskuteční v sokolovně sběr na „Bleší trh“ nepotřebných věcí včetně oblečení a obuvi. Za týden ve dnech 5. 6. (8:00 - 18:00) a 6. 6. (8:00 - 12 .00) ve spálovské sokolovně proběhne prodej sesbíraných věcí. Výtěžek z akce bude rozdělen dětem základní a mateřské školy na jejich školní aktivity.

Úspěšná akce SRPŠ „Bleší trh“, výtěžek činil 24 211,-Kč

(Foto: B. Váňová)

30. 5. **Spálov** – v sobotu v 17 hodin odpoledne pořádal místní SDH tradiční kácení máje před hasičskou zbrojnicí. Vysoká májka celý květen zdobila požární zbrojnicí a zelený vršek s četnými fábory hlídal „hasič“ s ochrannou rouškou proti koronaviru. Diváci potleskem ocenili aktuální vystoupení z lékařského prostředí a po téměř tříměsíční pauze v pořádání společenských akcí si užívali odpoledního setkání s dechovkou a bohatým občerstvením.